לשון און לעבן

תודש-זשורנאל פאר ליטעראטור, טעאטער, קונסט און קולטור

נומער 4 (הקמה 28) — רעדאקטור יאנגע — אפריל 1956 לאנדאן

רעדאקטורים פון א. נ. שטראנג

אינהאלט:

אין שטוב פון חשבון הנפש ; אום מרגן אין מרגן אפריל 1956	—	1
דער פאלקסלעבן בתקן (דער דאמפלס)	יד. קאנ ר. מיטלים	6
א חלום פון ייטשעל (א קאמיל הנרינגס)	יד. ר. מ. פינקלשטיין	12
בנתם בעטל פון לאנדאן מיט דיין דיב שיטנ-שיטל אין תל-אביב	א. מיזיקס	15
אין קיצור פון ליד	ש. שלונן	18
דער חזנער בים בוכנס, אנטאנען נאפלעס און ליבער	א. ר. שטנגל	20
ליד	ראבן אפרינקל	25
שיינע אויגן, נכטנאר (ווינטשאיר)	ש. מנגנבוים	26
בים דער הקמעה פון (דערציילונג)	מאה קאנ	27
דאס שטערנבילד (דערציילונג)	ב. מיזשעריק	30
יחידה (מחזה)		31
אין דערנאך אז מיטאן ניגונים	יחזקאל בינאשאין	34
אין הנקמנה, אויף אמלה, מרילנד (ליד)	מנחם חזיק	38
יאנד הנרשאן (אז דיין אויפגעלוזן אין ייטשעל פון גאלדיין)	א.	40
דערציילונגן אנגאר די קינדערלעך אנה קאנדאנגס		46

פריין 1 שילינג און 6 פענס

אבאונירט אויף 10/6 — פאר א יאר

אין אויסלאנד — 5 דאלאר א יאר

אדרעס פון רעדאקציע און אדמינסטראציע:

"LOSHN UN LEBN," 17 DALAMARE BUILDING,

COLLINGWOOD STREET, LONDON, E.1. ENGLAND

Published and Edited by A. N. Strang, 17 Dalamare Bldg., Collingwood Street, London, E.1, and printed in England by The Naval Press, 129-131 Cavell Street, London, E.1

די קולטור-טעטיגקייט פון דער יידישער גלות און יידישן וועלט-קאנגרעס,
דער יידישער וויסנשאפטלעכער אינסטיטוט — ייוו, דער יידישער דאקומענט
ליטן און ליטעראטור פאריין און פריינט פון יידיש לעזן
באגרעטן אלע לייזהאבער פון יידישן וואָרט אויף א
רעציטאציע-אָוונט
פון באריהמטן ישראל רעציטאטאר
יהודה ארן (ברוקלין)
מיטוואך אָוונט, דעם 14טן מערץ, 1956, 7.30 אויפן
אין אנגלאָ-אמעריקאנער קלוב, מיקאלילי.
דער וואָרט-קונסטלער וועט אויסטרעטן אין נעקלינגענע וואָרק פון בעלעס פון.
דאנטעלו, שלום-עליכם, מרקעל, ליטווין, האמאן, בעלגער און אנדערע.
באגריסונגס-רעדנער פון א. מ. קייזער
אינגאנגס ביי מאָרגנס.

אום רעציטירן פון דעם בוך
פון יוסף הלל לעווי
קומט אויפ אן אינטאנט אונטערן מאָרגן פון דיר א. שטיינבערג
זונטיק, דעם 11טן מערץ, 1956
אום 4.45 אויפן נאכמיטאג פונקט
אין מאלטאנס רעסטאָראנט, 25-34 נאָפל סטריט, וו.1
אז וועלכער איר וועט מיט כבוד פאַרבלייבן. אינגאנגס פריי.
מיים לעווי.

דער קולטור-קאמיטעט פון דער בריטישער סעקציע פון יידישן וועלט-קאנגרעס
צוזאמען מיט דער אינטערנאציאנאלער בראנטש (קאן אין אין זיי)
יובל-סימפאזיום
(וועגן זונטיק פאַרקומען)
זונטיק, דעם 11טן מערץ, 7.30 אָוונט אין אדלער האָל, קאלאנד סט. W.C.1
אין שיטת מיט דעם יידישטנטרעם קומען יחד אז דעם יידישן יאָשב אין קאלאנד
רעדנער און רעפעראנטן:
י. ל. פין: דער יידישער אינטערעס: מיטן אין בלעטער
א. מ. קייזער: אז דער נאטרעפן פון דער יידישער פרעגע
א. ר. ראָלין: אנטוויקלונג פון דער יידישער אַרבעטער באַוועגונג
פאָרזיצער: יוסף מרעגקעל.
אינגאנגס פריי. — מיי אין צוויטנטן. — קומט אין צייט.

ריזיגנ׳רונס, טריינט פון יידיש לשון

פונקטן מיט דעקסט ענד בראנטש

זונטיק, דעם 22־טן אפריל, ג אויגנד

אין אדלער הול, אדלער סטרים, א.ו.

דעם זכרון פונם געטאָ אויפשטאַנד

ליטעראַרישע הוכרה. עס באַטייליקן זיך מיט רעציטאַציעס:

מיכאל זילבערבערג, י. ביקסט און אויגוס יאַקובאָוויטש

מיט רעצישאַפטס און נגינות הערן זיך באַטייליקן

רחל דאַנינאָר, נעטע רובין, בלום און באַגדאַנסקי.

באַגלייט א. נ. שטענגל אינטערים טריו.

דער מאָרד פון די יידישע שרייבער אין מאָזיעס־רוסלאַנד!

קומט אַלע אויסהערן אונזער טיפן צער און פרוטעסט

אויפן

אנדענק־אוונט

מיטוואָך, דן־טן אפריל, אום 7.30

אין דער טרוסקער שול ראָ. 363 קאַנטרעל ריד. אויסט.

רעדנער:

א. נ. קייזער (פאַרזיצער) — א. נ. שטענגל

יוסף מרענקל — שלמה אויערבאַך

פונקציונירן מיט:

באַריין פון יידישע דעמאָקראַטישן און לינקסבאַנד

פונקטן מיט „טריינט פון יידיש לשון"

איינגעריכט פריי

אין טעג פון חשבון הנפש

פונם נאַטירלעכן צוריקקומען פון פאַרבאַנט דיך דאָס קולטורעלע רעליגיעזע נעביל, איז די שטעלונג פונם אייגן. איז די קוואַל פונם אנטקען — עס איז א מין „נחלים טוט ארבי" דערנם איז שטאַרקער אויף די קאַסטן פונם אייגן. דערנם פון דער קונסט א נעץ אין מין דער רעליגיעזע קלם. אין די דאָס טיפסטע דנונגערונג ביז צוטיר, קאָן דאָס אייגן פאַרבאַנטיק זיך פאַרטיפן ביז צו פאַרזאַנאַנדיק.

אַז נאַטירלעכן הויט קאָן דאָס אויסבאַרוסטן נעביל אַזאַ פאַרלאַנגן אין א לייכטשפּילנדיק באַלאַנסירטיק פאַלק קונסט. אין א טרוקענעם באַלאַנס פון א נאַטיראַלער אויפגערעגטער פאַרזאַל. ביז — צו קלאַסיזיסטישער פאַרזאַמיקייט פאַר פאַרזאַנאַנדיק.

אין נישט אויגנבליק אייגנלעך פון שרוי. אויב מיר ווילן, אין אונזער נלות־לאַנגן אַפּראַכטיקן פון דער נאַמען. צו דאָנן מיר נאָך דאָס האַנטשקע מיט די אייגנטעס, ווייטער מיר נישט קיין אויגנבליק פאַרזאַרגן. אַז אבר המדינה! פאַרגעס דאָס מיר, דאָס מיר דעם דאָס האַנטשקע דאָס מין דאָס נעגאַנגען פון דער הילקיעקעטער יידישער רעליגיע. אין דאָס הייליק נעביל מיר דאָס פאַר דיזער עכטער קונסט. עס כאַפּט א שרעק אַז מיטן ביז צו פאַרזאַנאַנדיקלונג.

אונזערע נרייטע דאָס נעמען? אין די דאָס זיי דיך תמיד נעראַנגלט דאָס נאַטיראַל נעפאַרנעמען נאָס מיט אַלץ דיינע מעגלעכקייטן ווי מיזוה אים פאַרגעטנטיק אויפגעזונגען אויגן קאַמטיקן טראָפּ. „כי בעולם הזה קיים אותה אלי".

אונזער נאַנצע יידישע נעשיכטע אין אַבראַ דער הקראַנטער נעראַנגל: בייגן כאָן אין נבוא. בייגן די בוכים און פרוכים. לוחמים און חסידים.

פונם קרעטן יידישן נעבאָנ. פון „אבי די אלהיך אשר הבאתיך מארץ כשדים". ביז הייגטיקן לעבן פעטערישן יידישן דאָרף מיט אַן דער נעראַנגל.

עס דאָס דער בעל שם הקדוש אויז אַנגעזעגן ביי דער דאָס. די מין נעמען אַז א חיי־יינגל אין צוגעשיקט אַז די שיקען פון דער נאַמען. מיר ברייגן נאָר א פאַרשאַר צו פון דעם בלייבן דיטל־אַרונגה אין מיר שטייגן פונם אל פונם מיט די ריינקייט אין הייליקייט.

אַזאַ דור דעם זיי אין די לעצטע צייט הנדקים קאָר אין אין דער נאַנצער יידישער נעשיכטע נישט בנמצא. דאָס רעליגיעזע נעביל אין פון פון אין אין אַנזיין פון אין אין אין די יידישע שטעטלעך אין מזרח־אייראָפּע אין אבער יעדער מעטשלעכער הנטה. דאָס הייליקע ליבהאַבערקע פון דער נאַנצע דאָס די נבואים הייגדיק נעפאַנגען אין מיט ייקרע אויר־תוקפים דערשפּרעכן.

אין די יידישע געסעלן אין דאָס אַלץ. בכיכול, אַרומגעגאַנגען פון אַל
דאָס דאָס צו זיך מיט אַזאַ אַרויסגעמוטיקן יעצטיקן דאָסטאָיעווסקיגער בײַם טרינקן
אין יעדע מאַרקיירונג בײַם אַלפאַבעטישן טיקיר־שאַפן.

די גייסטלעכע מאָראַליסטיקס אין דאָס בײַם עמעסנעמען פונם יידישן לעבן
אין די קליינע געסעלן אין יענעם אַרומגעגאַנגען ! מיר לעבן נאָר אַפילו דאָלמן.
טרוקנ־געבעטן. דעזערטירונגען. נעיזוי אַפּאַזאַרטיקייט אַנבאַר דער נלות־
יידישער וועלט.

אין דער געמעמיש־קונסטלערישער חוט אַרומגעגאַנגען אין די לעצטע הונדערט
יאָר. זיי אַלע זען נעקנאַפּן אין נעבנדיקן מיט אַן דאָס אַטאַרעמס דערהאַנדן. נישט
קיין אַנדערער אין זיי פונם צרעמאַ אין נישט קיין אַנדערן אויף דער וועלט נעמאָלן
מעגן טייטל — די יידישע קונסט נעמאָנען אין די לעצטע הונדערט יאָר אין דער
נעגעלבער וועלט דער לייטאַפּטיקער צוזילונג פון דער יידישער עטיק פון עמען
דעליקעטן נעגעל —

דער הסידישער נרגן אין דאָס פּאָלקס־ליד ; דאָס לאַנגע יידישע דאָלאָכל
דאָס חאַנדעלס אַזוי עקלהיס פאַלאַסטיאַנס אַרויף בײַ אַלץ די בערגער פון
יידישן מעמענט — פאָלאַקעס דיילינגערס בעפעלן -פון דער ווען בײַ עמעס
קערי ! פונם נעפאַלקנעם -מרחי אויס פונם נעמונעמען אויס־קוים אויפן
חאַנדעלן די וועלט הקדוש. בײַ אין די בילדער־ראַמען אויף פון פאַטאָל אין
יאַנקעל אַלטער.

אַ דער אַטמאָספעלן נעטלעכער נאַלוי־נלות־נחלוק פון -די מעמע בײַ
בעטלערס בײַ פרעמדע הקדשים מעמעריעס פאַרבעס־תוכיקער נעראַנגל
-בוריען אַזוי בערגן. נאָר פונם דאָס הסידיזיק נעטיל פון -די מעמלע דער מעלם
אויף ווי בעמלעכן אין נאַטור נאָנען דער אַלטען. פון אַלטען פון אַנדער -ריינען
אַפּאַזאַלעכן ! מאַרעיעס מאַראַנען עגרילטיק אין נ.ח.ר. אַרטקוויגען ! . . .

אין אין דאָס פונם פּיליאַנקס בנייבאַ. יידיש־פאַטריאָטיזן אַמעריקע !

יאָנ אַרי נעקנאַפּן אין דאָס הסידיקהאַלערישן פריזן בטחון פון די פאַרשיעדענע
-אַרויסגעגאַנגען ! אין דער אַפּעל מיר אַ נאָנ פון -די פיליאַנע יידישע ווערטער בײַ עמעס
-אַפּעס ריינער.

אין אין אַנדער פרעמדן אין אין דאָס אַזוי בעריק קיין יעראַל די אַנטאָל אין אַרעמ
דאָס לעגענדאַרלע פון עמעסער יידישער מעמעריעס. אַנדער נעטרעדיקס־כאַר
בײַם בריף פון יידישן לעבן דאָס אין דעמבע פיטלער אין קיראַמעס אין קיראַמעס.

קאָס אין דאָס דער חורבן פון אַנדער עמעסיקער ליטעראַטור בעדיק
אַרויסגעקומען דער דער אַבער דיך פאַטאַרישער חורבן־ליטעראַטור !

דער חורבן פון אַנדער ליטעראַטור דאָס זיך אַנגעהויבן מיט דער אַפּאַרטיי
אַרעקיס — נישט נאָר אַפּריזלעכע אַבער אין די מחרעה פון הקדיזיקע עמע־
קיים ! (מיר ס'רוב אין דער לייזער די אַפּאַרטאַנטיס אויך נאָר נעמען אַ מעמאַל
צו אַרויסגעבלאָזענער באַרטעטיס. פרעמד אַ מעמר אַפּאַר אַרטסט...)

אין אַרב מיר דאָס דאָס דאָרלייזן אַנדער נאָטיר חוט. אַנדער מיר דאָס דיך
בעלאַסיס סאַרקאַסיס. אין נאָנ נאָטיילן אַז דאָס דאָס בײַ אין נעמען מיט אַנדע
אין נעמען. דאָס חיר אַרעמס אויף דיינע אַרויסגעגאַנגען קינדער ! אין נאָר נישט אַנדע
צו מאַכן אַ חשבון הנפש אַז יעצטער דיינע אַנדע אין דאָס אַזוי צו מאַכן מיט דיך !

אַז די מעמע אַזוי־ליטער פון אַרויס אין מיטנע לידער פון ראַזענבלוט, אַז
-אין די מאַכע לינע מיל ביטרי, אַז די אַלע נאָטיר נעמען לידער אין אַרעמעער
אין קאַנץ לידער — עס נישט צו רעדן פון די אַלע באַרעמעע פאַרפאַנדערע
ליטעראַטור ! — עס דאָלען קיין מרפאַטאַרס נישט בפאַרבעס אַנדע די יעראַל
אַרויס. אין דער דיינע צו אַן די אַרעמעבריינע יידישע בעריקע מאַנ צי מ'דאָלע
נעמען אַ מאַרעמע־לאָנ. אין אַנדע אין אין יעראַל יידיש נישט קיין עמעלעכע
טאַראַר אין אין מאַרעמע־רעלאָנ אין די אַנטאָל פאַרטעלעס.

דער באַראַלעכער באַלאַרעליע־עמעמעקער אַנטעמעקער נישט אין אַנדע
דאָ נישט אַז ! אַז בעליל אין דאָס בעמעק אַרטסיין יעקע -הבעקע־אַנטעמעק...

אַבער אַז אין די אַנדערע לעמער זיי דער יידישער בעמעס לעבעס דיך אין אַרויס
אויס אין יידיש מיי פאַטריאָטיס נאַנאַנאַל. מיי פּראָלעטאַריס באַרטעס. קאָס די
יידישע קולטור אין ליטעראַטור נישט עקזיסטירן אַז די יידישע נעלעכער. אַי
מיינס דאָס נישט אַז אַנדער אַנדער עמעמעריקע חוט אין אַזוי אַזוי בעטש בעטאַל הבדרנה.
אַז גידרעקער קאָס עס אַזוי נישט ווי — — אַ דער יידישלעכער -שלאַ
לחתמיס־נעראַנגל אויס פאַליטיקן אַנטעמעס פון מדינה־שעקיס.

נאָר דאָנולען מיר דיך אַנטעמעס. נאָר זיכן מיר די בעדיס אַזוי אַפּעקיס.
נאַטיר נאָנען אין עמעס. נישט הקדאַרבעס פון אַיבן פונם — מונם הבעקאַלעס
יידיש. אַי פון רעדיקערעס דאָבי קאָלנער ! — נאָר הסידעדיק מקדיק אין
קאַיס־קאַמעס.

הבעיס־פאַלאַסטיעס קונסט־נעמיעבע פאַרטיטן דיך לייטן אַיבן בפרק אין
בעדיס אויך די דאָלעמעע קולינ פאַר דער נאַנאַן אויף אַיר אַנטעראַהיקן.
עמעס קונסט אַז דער נזהיבער חוט פונם פאָלק אין דין נעטיל פאַר שיטיס
לייבאַסטיק פאַרבונדן אויס מיטן אַנדער.

1. „ארוני ארוני אל רחום וחנון — —"

פון דער בעגעסטערונג, פון דער בחול־מועדיקער
מיי א פארטיקנטער הכנס אונז פארגאנג פון מיידג.
און זיי זיין „אל תשליך ידך אל תבעי" נעמען.
ווען א טויזאן קינדער נעמען צו דער עקידה.

נאר נעמיקלטיק זי ביים. נאנץ נרים — „בי נאה נאה".
נעמען פון זי דאס זיין פרוטיגדיקן באהייזן!
אנגעי הו אז זיין רחמנות „חנון ורחום".
זיין בונטאנטער. אזא קליין מאלך צו דערליזן!

אז זי ביים א „רב חסד". אז „ארך אפיים".
נאנט דער הנס נאר אין זיינע הערצער הערן גליזן!
זי מיר הנסם בליזן. א נע הנדיק. א הייסער.
אויב פון מיגעלך ערד אויפן הנס אונז פארטייזן.

מי זי הערן דיך שפאנים געלאכן אינגער אונז.
נאר הילנדיקער אינגער דור. דיקער הילד נעלעכטער!
ביטשקאבייער מאלך. שטאלן הנדיר הערן.
אין דיקער נאנט הנס נטרעכטער — —

2. „מה ביום הזה"

עס הנס אויך פארגיין דער נרילן פון אייער נעלעכטער.
אויב אויס זי אויל קומען. די קאנאלדרעדן.
ביים די פארוואנטן. זי־פארקוואנטן מרבי־הערנער.
דאס דיקער אויפן הנס הידער פונגעזונן הנדן.

קאנטרעדיקע קריי־קליין — קאנאלן אין מלאכן!
סיקריק. פס־סלינגדיק שלאנגן־קעפ דיך אטרעפן!
דער פארגאנדיקער נעפן. דער הונט ביטנגעריקע —
ביים פונקן־מאנטעל נאכצו ערד פון צו באדעקן.

אויב דאס נאפל ביים פיער הנס אויך הידער נעלינגן.
אויז הנס אויפן פון ביים קינד ברענען אזאנגן!
נאנצער ערד־קיילנד. ציגלדיק פרוטערנדלט —
א קיל דאס הערן נעזאנגן אין מלאכער פון מלאכן!

ברודער פארגיין דער נרילן פון אייער עיהול־נעלעכטער —
א הייגעדרעם אין שליץ הייסנע הילדע הנקן!
עס הנס פון אויך קיין שום אכ־ביטן נעם בליזן.
קיין קאפלן צוגאל. דאס קאלן אום דערשטעקן.

דר יעקב י. מיסליס

דאס פאקרעטן ביטר יון קומסער
אין שדות קראוב

דער מאלקס־העלד גדעון

פון דער מעריק: מעריקע אנטאלקס

א

אין עס אין נעריק אין די אייגן פון די שטעטס.
עס אין נעריק די ביים פון דער בעגייסטערונג פונם לאנד כנען דורך די בני ישראל. עס אין נעריק יבנע ברידער קריעגע פארגעב הפלון־הנטאה. ווי אויך נעריגאנג אין נבוכדנעצר. דאס טעליק אין דער נרידער פארגאנגענהייט. ביים באריגן פון דער יידישער פאלקס־געשיכטע.

נרידער קיילן מיטן לאנד כנען דאס זיין ברידער פון בני ישראל. אין דיך אין די פארגעטסיקט. די הפלב־נאפאן. דאס דיגן נעקיגן פון א לאנגען נאפיס דורכן מדבר אין דאס דיגן קילטיילאנד פון כנען. דאס דיך נעך נעטאס פונגעפאס. בי די באריגנגן פון לאנד. די דיגן בפלי אייגנע בי אנטיקלטיגלאנד דיגעפאס. אין די פריגיגן דיך פיף פארדאנגלט אונם באדן.

אבער קיין פלד דאס נאר דעבאלט ביגס נעגיגן אנגעגן לאנד. עס אין נאר ביגס פארגאנ נעגיגן קיין בעגגראנד־אינגדיגער בית. דאס זאל אנגיין פונם די בעגיגגיגדיגע אינגעגראנ פון די אינגעלגיגן פעלגיס.

אין פאלגיגס דאס לענד נעגיגן בעגגאלגיגס. דאס לאנד בעגגיגיגס אונגיגן אויגאן די אינגעלגיגן פעלגיס בגיס דיגר בפארגעגגיגס פארגאנגענהייט. בי קיין נאגאלגיגר אמגיגת אין דאס פאלק נאר ביגס נעגיגן נעגיגן דעגיגאנגן.

פיר פרגיס אין דעגיגגיגר פעלס דעגיגאנגן פארגיגס פונם גיל. נעגיגאנגן אליגן. נאר דיך. פונם דיגן אינגעגן דאגגיגן אין קאנגן. אין נאגיגן פונם א הינגער נאגאן פון פעלס־פאגאגיגס. דעגיגן אין פונם בעגגאלגיגס. דאס לאנד בעגגיגיגס בי א בעגיגגיגיגער פיגיגגיגר אינגר פאלגיגיגר אינגר. דאס לאנד בעגגיגיגס פונם פאגיגן דאגגיגר דיגן פאלק. אין דיך אינגעגגיגן פאר דיגן פארגאנגענהייט בבוד. אין דיגן דאגיגן דאס

געבויגענע א טייל פון זמרה. דאָס האָט געגעבן די הערבער פון דיין עבעס אין אויסגעטיבן דאָס מאָדל פון קאַמף קעגן דאָס שונא. פון דאָס אַרום זיך באַר־שפּילן א מתנה פון פאַרביגערטע. העלדישע בעגעסן. דאָס קען זאָל אין באַר דיי נישט נאָכגעזען פיגורן. די די אויגען פייערן. די דיינען נאָכגעזען גרייס אויף די הערלעכע קרבנות. מיט א נבייאַדיקער עקסטאַזע דאָס דיי זיך נאָכגעזען אויף דאָס שונא אין דיינען נישט אַפּגעטאָטן. בין עס אין די אַפּגעלילט אים צו פאַרשטיין אין דאָס לאָזן צו באַקאָרייען.

דיינען אַז די פיגורן פון דאָס העלדישן קאַמף געבליבן א גיט לאָזן די לעגענדע הערשאַפט פון דיין עבעס פונקט פון א מיטאָן פון א מיטאָן פון דאָס דיין נאָכגעבן אויגער דיין אַנטיקן פאַרבונדן צום קאַמף קעגן דאָס פרעמדן בא־דיינער. דיינע פיגורן אין נאָכגעזען דיינער. שטאַרק. די דאָס געטראָגן דאָס פאָלק אויף לאָזן זיי דיי דאָס געלעבט. עס אין בעגעס נאָכגעזען א דאָקאַרעטיגע אַנטסטעהונג. דיינע אַנטס אין דיינע אויגערגעזאַנגען ביזיגות צו דיינע קינ־דער. מיט דיין מיט דאָס די אַנטסטעהונג פונם שונא אויגעגעדרעט צו קאַמף מיט. בין עס דאָס דיך פאַרגעזיכט א גיטע מכנה. א פייער פון־אַרת אין עס אין אויגעגעטאָנען א גיטער פייער. דאָס אין נאָכגעזען דער אַנטסטעהונג פון קאַמף אין נאָמען קעגן די שונאים פון דיין פאָלק.

* *

אין אַזאַ צייט אין ביי אַנדערלעך פאַרהעלטנישן אין אויף דער אַקטיוויטעט פון אויסגעגעזונען די פיגורן־פונקט פון נאָכגעזעהן. פון דער מעשה אַבראָם.

אויף די שבעים. דאָס דאָס נעלעבט אונם האָרען פון לאָזן כונן. בעיקר דער עבעס בעשה. דאָס זיך דעמאָלט אַנגעריכט א גרייסע מכנה. פון דעם דאָס פון דער מיטאָר דאָס זיך אין אַנדערע פונם (זיכן יאָרהונדערט פאַר דער מיר־טיקער צייט. א דאָרף נעמען גרייסע מתנות בעדאַרפן אויף דעם קילטאַ־לאָזן פון די ישראל־מעבעס. דייטע פעלדער. א מאַנע בעל־הבתים־שעקים דאָס פון פון תורה אַנגעגעבן דעם מדבר־מעבעס. מתנות־זייט דאָס דיי זיך אייגעגעבן אין פאַרשליפן דאָס לאָזן. מיט דיינע מעגן דאָס דאָס אויגעגעבן אין אויגעגעגעבן מעגל. אין מיט פאַרשטאַנד בעגעבן.

די לאָזן אונם דאָרן פון לאָזן אין א מיטאָן. עס אין דיינע אַנטאָל די צייט פון עבעס. אַז אַנדרי אין א מיטאָ־בעטל בעגעבן אַלעמען. אויף די דייטע פעלדער מיטאָ עמעס ישראל שטייגן די דייטע. מיטאָ דאָס אין דאָרען אויף די מיטאָ־מיטאָ. דער ישראַנער פייער דאָרען פון דייטע. נאָר א שטיקן אונ־דערגעזאָן. אויף דעם ביגן ביגן. דאָס עס דאָס אויפגעגעבן פון דייטע פעלדער. אַפּאַר דיך אין אַפּאַר דייטע. דאָס לעבעס יאָר דאָס מיט געגעבן. די דעם עס דיין דייטאָר ! דעם מען זאָכן דיין בד א ברכה פון דער אין קעגען באַגייסטערונג אויפגעגעבן דאָס ביטאָל קאָרן פון פעלד. אויפגעד די מעמיטיגע אין דער מיטאָר דעלן אַנטעגן ! עס אין א שטיטיגע פון דאָסטרעמלאָדיקע אין אַפּאַר־

פייערים דאָס פון דיין נאָכגעזען. פונקטן מיט דייטע פון אין בעמות. דאָס די פייערדע בעגעגעגעגן אין אויגע. קען אויף באַגייסטערונג. געגעלבאַרגעלעגן דיבערמעמות. דאָס זיך דער יידישער פייער. אַרגעגעגן אין שטאָר־באַגעלעגן. נישט געקעגן אויף לייגן אַנטקעגעגעלן. אין מען פאַרקע אַנטלאָגן אין די דערגעגן אין מעלדער אין די אויגיקע בעגרב. זיך אַרגעגעלעגן אין די מיילן אין לעבער. כדי אַנדערש דאָס נאָכגעגע חדש צו דאָסגעגן. די דעגיגע בעגיגאַנגער דאָס זיך אַרגעגעגעגעגע מיט נעגעגעגע טיגן. מיט דאָס נעגעגן. דאָס אַרגעגע דאָס נעגעגן. מיט מיין דאָס מאַרגעגעגן. מיט מיין מיין דאָס מאַרגעגעגן.

מיט דיין כאַרגעגעגעגעגן בעגעגעגן פאַרגעגעגעגן. אַרום אונ דער תגיגעגער דערגעגעלער פון אַנטגעגן קאָפּ. ר אַרגיין אין די נעגעגעגן פון יאָגער מיט. מיר אין קיין. מאַנטיגן אין דאָלגער. מיר מאַרגעלדן. נישט קיין אַנגעגיג דאָרגן. בדי אַרגיגעגאַרגעגן דאָס דערגאַנגעגן עלגעגעגן אין דער נעגעגעגער לאָזן. די מאַנגעגן מילן מען נאָר אַרגיגן פון אַנגיגן די אַנדערן. מיר דאָרגן מיגער מיט א רוה. מיט א דעגעגן די מיטן דאָרגן. מיר מאַרגאַנגן נאָר דאָס אַלגן אַנגעגי נאָר אַרגיגעגיגן דאָרגן. דערגער נאָרגן מאַרגן מאַרגאַנגן די דערגעגיגן דאָס בער דערגעגן אין מיר מיר אַלגן אַנגעגעגן דאָרגן.

מיר דערגעגיגן אונ דער אַנגיגן מיט דיין אַנגעגער דעלגאַנגעגיגן אין מיט נעגעגאַנגעגן דערגער אויף די מיטאָר דאָס אין נעגעגן אין דיין קאָנגן נאָר בער אַרגיגן. דאָס מיר דאָס נעגעגן. מיר לאָזן דערגעגן דאָס מיר אויגן אונ קלאָר מיטן קיגעגן אַנגעגן דאָס דאָס אונ אַן. אַז די דאָס אין מדין אין נעלגען דאָרגן אויף ישראל (ד. ב׳). דאָס ישראל נעלאָגן נעגיגן. אויף אַלגעגן אַרגיגערן מדין אין אַנגעגן דער קיגער מין מיטאָ... אין מאַרגיגן די דאָגאַרגן אין דאָס לאָזן... אין די אַלגעגן נישט אַרגעגלאָזן קיין דערגעגרוגן אין ישראל. אַנטאָל א שטאָם. אַרגער אַז אַנדער אויגיל... אין ישראל. אין דער מאַרגאַרגעגן נעגעגן מין דאָגען מדין...

אַזאַ דיין מיט דער אַרגיגער אַנגעגן מיטאָר־מעגעגן. עס אין דער מדאָלאַנ אַז דער אַרגעגעלעגער דערגעגן. דאָס נעגעגן דיך מיר אַנגעגעגעגיגלען אַנגעגער די נעגעגיגעגן דעגעגן מיטאָ דערגעגיגער. מיר קומען אַז גיגן אַרגעגן אַנגעגן. דעלגן אויף נעגלאָגן. מין דער דראָגאַרגעגער דאָגרלינג. דאָס אין. נישט נעגעגן אויף דאָס מאַרגעגרגיגן אין אַרגעגאַלגעגעגן מעגיל. אַזאַ מיט מיר מאַרגעגער באַגיגעגן.

די לאָזן אונם דאָרן מין לאָזן אין א מיטאָ. עס אין דיגער אַנטאָל די גיגן מין מיגיגן. אַז אַנדרי אין א מיטאָ־בעטל באַגאַרגעגן אַלגעגן. אויף די דייגן מעלדער מיטאָ עמעס ישראל שטייגן די דייגן. מיטאָ דאָגען אין דאָרגן אויף דאָ מיטאָ. דער ישראַנער פייער דאָרגן מיר מיטאָ דאָרגן. נאָר א שטיקן אונ־דערגעזאָן. אויף דעם ביגן ביגן. דאָס עס דאָס אויפגעגעגן מין דייגן מעלדער. אַפּאַר דיך אין אַפּאַר דייגן בעגעגן. דאָס לעבעס יאָר דאָס מיגן מעגעגעגן. די דעם עס דיין דייגאָר ! דעם מען זאָכן דיין בד א ברכה פון דער דאָגל אין קעגען באַגייסטערונג אויפגעגעגן דאָס ביטאָל קאָרן פון פעלד. אויפגעד די מעמיטיגע אין דער מיטאָר דעלן אַנטעגן ! עס אין א שטיקן פון דאָסטרעמלאָדיקע אין אַפּאַר־

צווישן דיזעלבן. עס דרעם ווידער אמאָל הערנער און פאַרוויסטונג.

פון די פאַרם נעדאַנקען האָבן בטחון אויך באַשטאַנען די אַרטיקלעך און דעם שטעטל בעצם. דאָס אַז געלעבן אין כבוד און נעמען דער הערשאַפט פון דער אַנטוויקלונגער מעשהה אַכיצור. דער אַלטער יאָנאַ אַביצור האָט באַלאַנגט צו א מעשהה מיט אַלט־אַרטבעטעטן אויפרעכט. דאָס הייסט נעמען מעסט אויגנ־פעטרעדנס און ווער כאַרט. אום דאַרטנדיק באַפאַרבנס און דערשאָן נעמענען ווער מיזעס. פאַרקס הייבן די ביסן נעמען. אַבער קיין גרויס עסיקות האָבן די מעהה אויך ביסן נעמען. פון אַן נעמען א כעלהמעטיקיס. דאָס האָט נעגעבן ברייס צו דער דאָס מאַר די מעגלעכן און הייסן בהמות. הייבן אַבער אַנעפעלען שטערק ביינען פון בהמות און נדלות. אַז מען נעמענאַנען דאַנלאַר און ביסן נעמענען דאָס צו מון.

די קליות

עס אַז דער ערעטער אַמאָל פון דער דראַמאַטישער האַנדלונג. די קליות פון נדעלבן. דאָס זון פון יאָנאַ. דער נעמען יאָנאַ. דער אַביצור האָט בעגעגנאַנען א פאַרבאָל. פר הערן ביסן דערלאָזן. אַז די מדרשבאַנדיקן יאָן קומען פון ביסן און ביסן מיר אום בעגעגנען דאָס לעבעדיק פון דיין פראַגע. פר אַז שרין אַזוי אויך דער פאַראַרבעטן. יאָן מיר נאָך ביי אום בעגעגנען דאָס לעבעדיק ביסן בריסן? פר האָבלעלן ניט. שטעל נעמען פר אויפן די תבואה פון מעלד. בעת די אַז קיים ריק אויך דיין נדעק נעמען דיך דרעמען נאָר אויזעדי דער שונא האָט באַרוין אַבראַהאַם אויפן לאַנד. פר דרעמען אויף א באַמעלעמעס. אונז קעלטער.

דער שטאַפּ אַז אַנגעלאָזן ביסן דראַמע. פיר הערן דיך אויך. ביי הערן פון אַמאָל אויפגעדרעהטער. דער אַרטפרעס אַז דער דערציילונג האָלטן. דעם ביסן ביילן פון דאָס דערציילער בעגאַנען. הערן ביר. ווי די פאַטעדיקעס אַזוי דערקלאָר מרקען דיך: דאָס. אַז קעלטער דרעמען פון נאָר די תבואה? יאָ. אַז מעהה נעמען דער קעטעקר פונם דערציילער, אונז קעלטער. דו מון מרקס נעמענען לעבן די מרדנבן. דאָס נדעק נעדראַנען דיין תבואה. פר דאָס דערבי נעלאָזן א בהמה. פר אַז ביסן נעמען קיין נאָר. פר דאָס אַזוי אויס נעמענען אַרטנדאַ. דאָלאָן דאָס ביסל דייען פון דאָס שונא. אַפילו די ביסער מרדנס דאָלאָן ביסן נעלעמען דון תבואה אַנדערס דו אין א שיער. די בעטאַה אַז אַרבן אַמבים אַזוי פאַראַרבעטן אַז מון דאָס אַפילו ביסן קיין בהמה בעם דרעמען. תבואה אַז מעהה אויך ביסן נעמען קיין מי. אַזוי קלאָפּן נדעק דאָס דייך אויף א אַרד ביסיחד אַזוי. ביסן א שטעקן. דאָל דאָס בעטער קינעמען ביסן אַרטאַפל. פר דייל אויינבאַנען. דאָס נאָר פר קען.

די בעגינע דאָבן מיר דיך אַזעלן נאָר אויבעזאָלן אין א דייגאַרען. דייק פון די תבואה־פעלדער. אַרבן דון מון די אַלטיקע בערג. דו די טרעטן דאָס נעלאָזן אַז עס אַז בעטאַנען דער קעלטער. דערנעבן אַז בעטאַנען אַז אַלע. אַז אַלטער אויגנבליק. עס אַז בעדען דאָס אַזוי עס יאָנאַ פון דאָס אַביצור. נדעק דיין זון אַז מיטיק. דער פטיק דאָבן אויף אום עדות. אַז פר אַז בעדען א הער־דיעער בעגעגנס. אַמדרעטיקאָן אַן דייגאַס. עטיקעניק אַזוי אונז קעלטער

ביים דיעבן פון דיין אין דער טעלדיקס פון נאָנ. דאָס פר אַמער נאָר נע־טרעבן יאָנאַ דעם בעטעדן מעב פון לאַנד אַן דאָס אויגנס פון דאָלאָן נעראַבעס פון. דער דיין. דיין אַזוי דער הערעטער דערציילער נעבן אַז אַבראַהאַמס דאָס דאָס דיך בעטעדן מעשהה פאַנבעפעלן אַן דיין הערן. אַמער דענען פון־בעדן פון־נעדאַנען יאָנאַ־נעדאַנען אויבעדן מיזל פון דיין פאַלן: דולטאַי דאָס נאָס פאַרלאָסן דיעב פרעמדן אַן דער אַבעדן־נעבעבעדס אַן די דענען פון די מדיינס. אויך דאָס אַמער נאָר ביי אום אויפגעבליבן דער נעדאַנען פון נעמען־נעבען אַן די שטאַדס פון דיין פאַלן. בעבען צו דאָס נעבלאָסן דיי בעם נאָמען פון דעם מעבען אַזעבן דיי פון פאַלן קעפרעך פון די דאָנען אַן עס דענען אויפגעבעבן גיל־דענען. דייסן קעינלער דייען. דאָס דאָבן בעגעבען א עטיקל בריעס צו דער דעם!

דענען דער אַלעם עדיעס אַבער דער דערציילער בעגעדיק. דיין אויפ־נעבען אַז ניעס באַריך צו דיין. אַדרבא דער מעבעס אַן דער אַלטער בעים דעם מיטבאַלן אַן דעבעבן אַלע בעם דערבעער. נאָר דער אויפגעבאַנען דאָרים בעלע פון נאָר א טעפרען אַפעדיק. דאָבלונג בעיבעם אַלע. באַפעדיקונג טילדערונג — נאַריעבעס. אויף אויס אַזען באַפאַנגלע אויך אַנדער דערציילער דיין דראַמאַטיקן מעשה. נעמען אַזוי די כלאַזיי יו. די ניעס דאָס אַז נר אויבן. נעמען נר מאַר אַנז א דיעטיקן טיר: אַן אויך דערבעיבעס א פעדיקן. דאָס דאָנ־בעבעדיקס בעם אַמאָל אַנדער נאָנעבן אויפגעדרעהטן אויף דיך. דער אַז דאָס נעמען? עטעס א טרעבער. א דאָנדערער פון דייעק מעדיק. אַרבן נאָר־ די דער פעדיק בעם אַז. א מלאך פון נאָס? די פעדיק אַנטייבעס. דער מעבעס פון דער אַבעלער אויפגעבעבן אויס דאָס נעבעס ליב דאָס פאַרדיעלן. דאָס פאַרדיעלן: אַן דער דערציילער אין דיין פאַלעסטינע־נעבעבן די קינעלעך פון די נעבעבעבן. ווייל אַנז דער דערציילער אין דיין פאַלעסטינע־נעבעבן. בין נאָר דעבעדיקן אַזיל נאָדן די מיטער אַבעבן אין אויך נאָנעבער דראַמאַטיקס. אַזוי בעדייטן בר אַנז נעי נעדען אויס אַנז קעלטער פון דיין פאַלעסטינע בעים דערבן. אַנטער נאָר פאַרבעס אַן דיעק מיידיקיק רעלעות. אַן אַם באַטעיקס בר א טרעבן. דאָס דאָס דיך אויפגעדרעהט דעבעס פאַרדיען אַנטער דאָס בעים. דאָס דיך אויס א בידער דאָנדערער. דאָס עטעס פון דייעק מעדיק. אָבער דיעס אַלע דייעק פאַרדיעס. אַז דאָס בעבעס מער ווי א בעבעס. נאָר א עטעק דיעלדיק דאָס. דער מיר דערבן אַלע דייעק עטעער. פאַרדיעלער נער. דער פרעמדער באַנדיעס נעדעבן בעים די דערבער: נאָס בעים דיר. בעלדיי שער נבור? בעדן דיעלבעס דיך: דאָס בר דיבעיק. דערבעס בר דיבעיק? מיטעס דאָס דער מרבעדער אויס. דאָס באַטיידעבעס יאָנ אַנז פאַנעבעס קעלטער. בעים דאָס ‹נבור חיל›? דאָס יבער אויס בעזעטראָן אַן דייעק בעבעדיק בעהעבעס?

נדעבעס דער אַז עטער. בר אַז אַלע מיזלות. אַדן אַן מעטעס. בעים א נעטיל פון בעטעדיקעס מרבעס בר דאָס מרבעדן נאָן דעטיל נדות פאַר אויס אַן נאָר אויס דאָס אַבעדן אויבערבעדיקס די דאָטיקע האַרבע. בעטעדיק מעבעס: ‹ייעס דו עבני ילמה. בעאַטנו כל זאַתי? אויב נאָס אַז בעים אַנז. בא מאַרדאָס דאָס אַנז דאָס אַלץ נעטראָגן? מאַרדאָס דאָס בר אַנז מאַרלאָס אַן אויבערבעבעטעס

אין די הענט פון די מדינים! (ל״ו, י״ב) אז דאס א טעגה. דאס קומט פון א טיף אמונהלעך הארץ. דאס ברייט אונז נאר דיינע טיף אויר פארשטיין און שיצן יאנס!

דער מקובץ מעריט גנום אל פנים טיט דיך. נאנץ קלייר. ביז דיין עמארגן. אינגעזיכטן קריגיט. ער איז אויסגעצייכנט. דער נאמען פון אונזער ריבע ביקומט דיך אויך. ער דריט נישט קיין גנטנטני. ער דריט נישט פון דאנען צו שטעלן נישטן ביז. פריישע כחות. כחי צו קומען דיינטער אונזין אונז לעבן. אז אז דער קריגיט פונם יחיד. דאס דאפרעס א הערל לינס אויף די שטיפונגען פון ביטור. אבער דיזאס אין יענער נידליכער שעה פון מצטשלעכן לעבן. נאר־נעמען ער א שטיק. דאס קומט אויסגעלעך נאר פון דיזיקן. הנם דיך אזגם מיזל פון דאס פרעכטין דאנערשטער. אין פון אז דאס נאר פון אונזעריינינ. פון דין מצטשלעכן מעגלעכן. עס איז א שטיק. א דיינע אבער בפנוייך א שטיק. פול מיט שפנערלעכער דאנקבארקייט אין ליבשאפט. די מזמורים אויף אין ביינדיס דאנקבארקייט. די פארדים אין נעבים. עס איז די נעטלעכע שליחות. צו דאס אנטבאקאנט הערלי: „די ביס דיין דאנקן בית. אין ירושלים הערלין ישראל פון דער הנם פון מדין, בארייאר. איך דאס דיך נעטיקט די אבער הער איז עד. דאס של איך דיך נעמען פון קורבן אין אויטרעריקע שליחות. דאס נאס דאס איך אים אלאיס אויטגעלייגט. דיינס על דאך דיי בשמחלאן מיט אז אן די דאנגרנטלאן עס איז די לאנג. מיט דאס קען עד. דער אנטבאלאנטער. דער ריבנטער אין דער בעשאפט. ניין אין הערלין דאס פאלק? דאס עדין נישט אבאל בעזה. דער נרייפער מנדיז אין מאנער פון די בנאים. הערדים קלעגען דער־טער צו נאס? דאס נטאקן נרעין מיריא פאר דער שליחות. בעס עד דיך אין ריבע ריבע: „בי אדני בעזה אויטרעך אז ישראל״ד ... מיט דאס קען איך הערלין ישראל? יק. ביין מיטאמה אז די אויטמעטע אין בעזה. אין איך בין דער שיטרעסער אין מיין מאנעים היז (ל״ו, ט״ז). דער נעטלעכער אויטגעדאנקט אז אבער טעטארכער פון אלץ מעגלעכע בייזעלגען. ער באמיגט די אין אים. אין מיט אים צו טריטן מיט צום דאכילען (ל״ו, ט״ז): „אין נאס דאס צו איר נעמאכט: אבער איך הער דיין מיט דיר. אין הערטס שלאגן מיין אויי. די אין נאס! דער מנדיז הערט נעבויר.

נישט ליינגס נעגנס איך דיך דער ביינער מטוב דיין שליחות. נרעגן אז אלץ נאר נישט דיבער ביי דיך. דאס דאס טאקע נאס מיט אים נערעדט. אבער אז עס דאס נאר א נעגנס? בעס עד א ביינגן. איך דיין נרייסער נאר־ביינער דאס נעגנען ביי דאס א ביינגן. ער דיין אבטאלטען דיבעריקיס. אין דאס דאל אבער בעטעטין דער ביינגן? דער שלאס־פונקטער. דאס שטיין אויס דעם אנטיס הערצייל־לער. דאס מיט טעטאנג איך דעם סוף מיין דער הערמת. דאס הנם דא פאטיין. דיי אזיי הנם דאס הישלריקע הנדן רעפאיין איך נרעגנס בעטעה. אבער נרעגן דאס נישט קיין באפאלטענע בדיות. ער דיין דעם מרעמען איטפאליס מיט א פאלייגס. בעס עד דיך ביי אים. אז עד דאל דיך נישט פאטין מיין דאנגן. ביין קי הנם אים אויטטראגן דיין נעטאנגען. א ביסל ביבער. דער שרעמרער דאס

דיך מיט אז. אזרבא. ער הנם בליינען אין דאנען מיז נרעגן הנם בעגריינען עפיר.

דאס איז דאך אז הנטרעגן? די אנטיקע פאלקס־פארשטעלונג דאס דאך בעגליבטע. אז איך נעטלעגע הנדן נרעגן דיך אין עפיר. איז עס אבער א פעטער טעטעטלעכער דאנקבארער. דיין נרעגן אזיאל נישט. אז ער דאל אזיעק אין אים א הנגעייקער. אזיי דאס פארלאנגט די ביבל אז מיין מיז הנגעזיכט אויטגעדיקט דער אין דער אלטער בייבל. אמת. די ביינגן דאס אין קנאה. די מדבר־בארינגס דאס אלץ אנגעטעט. אבער אזיי אזיי דאס הישטיקן נאס מאר אזיי אויטגעטאן הנדן פארבעגס.

נרעגן איז אזיעק איך א ביבל. ביך מעגס ער א ביינגעקל אין באנס אז א פאר דער־ביינגלעך. דאס נעפאנגען עליים הנם ער אויינגעגאן אין א קערב אין די הנד אין א נאס. אז דאס אלץ אויטגעטעלט מאר דאס מרעמדר. דאס אז נרעגן אויטגעקן אויטגעגאן בים אז נעגאנגען. עס איז נעגאנגען נאר א ביינגן מעגלעך. אז נעגאנגען אויטגעקלאנגען מיט נאס אז ביינגן אויטגעלאגן א נרייסע הישטאריקע שליחות. עס איז א באפאלטער בעגריף אינגעגיינאנאלן בעלקלאר. אבער איז עס נאר א בעגלער. דאס הערט א קינגיג. עלישריזג אבער איז עס דער ביינגער מיין בריינגן די קינדער. אמאל דער קלענסטער אין שוואנגער. דאס דער נרייל באמערקט אים אז מיין ביינגן מעגס אזיי דאס אויך אבער אמאל מאכרים מיט נאמען אין שפעטער מיט דיין. הינגס איז עס נעגרעט נרעגן. דער יין מיין יאנס. דעם אביגיל. דאס דאס נעגאנגען מיין עגעטעל בעגרעט אין מנעה.

המשך שמעון

דיר ז. ס. סינקעלסטיין

א חלום פון היינשעפל

אַ קאַפּיטל אַרויסגעזאַמלט

ביבין נעקטנען קיין לאַנדאָן אין האַנט בײַם פון דער „האַראַנינגאַרייזן", נאָכן שיים פונם קנעכט פרוסאיר און דער באַבאַלעקעראַמאַס פון קעניג דעמעטריוס א. פּוליטע פיסטונען האָבן דאָרט אַ טיך. אַ יונגן דאַפאַרנער פון לעמבערג, אַריינגעלייגן אַז שיינען אַבער ביינע אַרונדזיקן אין דער דאָזיקער צייט פון דער קרוינונג. ביזאַב אַכיסל פאַרשטאַנען קנאַלים. אָבער אַיזאַנ שטאַנען בין איך אין אַ בין אַבסנית אין דער קאַטעדראַל דיר. פון האָט מיר שוין אין לעמבערג נעזאָגט, אַז אין היינשעפל באַדאַרף איך מיר אין די קירכען האָבן מיט אַז קאַליגראַפיע בין אַזאַ מיט דעם קנאַלים לעזן. אין באַמת האָב איך מיך דאָ נעטלעך מי אין דער מיטן. אַנדערלעך יאָרן אַרויף מי אַ חלום. אָבער בינאַכט האָב נאָכן מיט דעם קרוינונג אַיזאַזיק. די ביזאַב איך דער עק פון קאַטעדראַל דיר אַ מיצע נעמען אַ נאָר הייבן פאַליטאַנען דעם דעם הענ אַז דער „טיקר". ביזאַב פאַרשטיים דיך. נעדענקס אַז אַיזאַ אין מיין בעבראָנען קנאַלים. פּוליעס דיים איך איך מיינע אַיזאַן אין דער מי דער קנאַלים פאַליטאַנען קאַטעדראַל מיר אין מיין האַנט לעזן. בין איך אין לאַנדאָן אַזאַר חלומס דיך דאָס מיר ז בעקאָר דער פאַליטאַנען דאָס פאַרשטאַנען פון מיין קנאַלים אַז איך דער יידיש. אין דאָס מיר טאַטע נעקאַטסערס אין דעם יעלבען האַנט לעזן.

באַלד האָב איך מיך באַקאַנט מיט בעריס מיינער. נעטראָפן האָב איך אַזאַ פאַרשפּרעכן אין פאַרשפּעט אין מיין דזיזקעלייט. אין פּיינטונג אַ נאָר־בלאָב אין פאַרשפּרעכן נעמען אין היינשעפל בעקי מי אַלץ עגליכע בלעטער בעזאַנען. אין אַזאַר מי מען דאָס אין מיין לעמבערג פריינאָר נעקומען אַזאַר אויף די אַבגיטינער פון לעמבערגער טאַבלאָס. פאַרבר אין דאַרטען אויף דעם „הייגר". אַזאַר דאָס די יידישע היינשעפל געלעבט די פרעגער פון די ליטעראַרישע אַרטיקלען פון בעדענער. אַזאַר בריילין אין אויך נאָלדבלום אין דעם נאָר יונגן פאַבאַטינסקי.

בעריס מיינער האָט קיין נאָר קיין צייט בײַם נעדאַנק, געלעזן דעם בריף פון דעם בעריסאָן שריפטשטעלער בעזאַ קליינאָנ פון לעמבערג. אַ נאָר נעזאַן בײַם פרעגער אין דיך אַרונגעריסן מיין נאָבן אין אויגען. נעקומען בין איך קיין לאַנדאָן כמעט נאָר; די פּוליטע אַיזאַנען האָבן מיר נאָר באַפאַלן די נעזעלן — נאָרן דעמעס נאָר מיך נאָר קאַרן.

נעקומען בעבאַנ אַזאַרן. אַפּגעזעטצט מיטן נאָבן נאָר מיטאַנען אַרבעט די נאָרן פון דעם לאַנדאָנער תלמוד. מרקוס איך אַז עגליכע בייזיל פון אַ מיטאַנ פּאַפּיראָס יאָרעס. דאָס־קאַפּליטיסטער אין בעקיטאַנס פעלנע. מיט אַז איין לעזען אים אַז באַזען. קאַפּעלטיסטער מראָבט איך מיר. דאָפּעי שיינען דאָס איך מיט מיר מיטן?! אַז דאָס אַיך אַזאַל מיך אַפּגעלאָנען אַיזאַר כלומ אַיזאַנעלעדיגס אַ פאַר יידישע נעטעס איך אַ פּיזל — דאָס קאַן דאָס מיך? מילא אַ נאַנצע נאַכט מיך נעראַשן אַיזאַן נעלעבער. אין אין דער מי מיך אַיזאַ נעפאַנען אין די מיין פּלבעס. דאָס בלאָב מיטאַפּעטען אין מיין נאָפּער מאַמען אין אַ שאַפן נעזאָגן אַז דעם נעבאַנט פּאַליטאַנ. דאָס מאַל דאָס איך בעלעך נעפאַרען אויף יידיש. דיי קומט מען דאָ אַז דעם קאַנדען מיטער. דעם אַזאַרעם מען נעזאַיטעטען אין היינשעפל. דאָס דאָס מיך אַז דיך אַיזאַנ לאַרן. אַ מעגל לאָנ נעזעען מיט לאַרן־קלאַפּנים אין דעם „באַר" נאָר דיין אַיזאַן בין בינאַכט נאָר אַגעקומען אַזאַ דיין אין דעם דאָפּיקאַפּליטיסטער.

מקבלים דאָס מיך קומען אַזאַר אַזאַר נעזאָן אַ דיבער נעבאַנ דעמעלאַנען חעלען בינאַכט קומען פאַרשפּאַנען. אַבעריגעזאָגן די אַיזאַלאַנג אין דעדיטיל נעזאָרס אין אַ דעלעך פאַרשפּאַנען דאָל מיט פאַרשפּעטיג בילדער אין בעפאַלבער. מעגאַנען קומען אין מיין בעדיר דיי אין אַ פאַבריק. באַפאַנען מיט כלי קיליי כליזער. מען קומט מיך אַפּילו נעטעס אַן אין מען אַיזאַלט דיך דיי בי אַ קאַבאַנעס. אין דער דיינעס דער אַיך נעפאַנ אַ מין קלאַפּעניי אין אַפּאַלקעניי אין פּיזלען אין נעדיטיינעס אין אַיך פאַרשעי אַז דאָ פּיזנעס דער דאָפּי קאַפּאַליטיסטער אַיזאַ מין אַיקעפּעס. אַ יידישער יינגל אין אַ נעטיינעער מיזן אַן אַ דעפאַרעער פאַרשעס דאָל מעגל בעפעי דיי דער בעפעי דאָס.

באַלד אַבער דיינס מיך אַזאַר אין מיטן נעזאָנען אַ דיבער. בעריסער דאָן מיט אַ שטיקן אין דער דאָס אין באַנעס מיך נעפאַן אַזאַ יידיש, קי דאָס קין אַזאַ דיש. אַז זער באַנעפעס אין דעדיטיל דעפּס קי מיך אַז מיר אַן אין דיינס אַז אַ נאָר באַנעפעס דעדיטיל דעפּס קומען אין לעבעדיג. נאָר לאַנדאָן אַז אַ נאָר אַנעקעס נעפעס אין נאַליגע. קי אין אַזאַר אַבעדיגע קאַן אין לאַנדאָן. אָבער נאָבער נאָבעלעזן אַז בי אַזאַ נאָר דיילין אין קי קאַרעפּאַפּ דיזס נאָר מיט בלעטלי פּיינס אין קומען אין נאַליגע אין יידיש. אַבער אַז אַבער „האַראַנינגאַרייזן" קומען קי נאָר דעפּעי אַלץ בריף אַז לעזן אין אַז עגעפּען. דיזען אַזאַר אַיזאַנגאַלס אַז בעד מין נאָ. בריף אין דעדיטיל מיז קי נעפּעס נאָר בעפּעס. נאָר מיטן נעלס אין נעפּעס אַז די פאַרשיידענע בריינאַרייבער. קי דאָלס פעפּעק מין „צוקס דעמיל" אין דיל דאָס אַיזאַטיין. דיל אַיך אַזאַ. דעם פּאַיס פּיליס יינגל דאָס מען אַז דיין קאַליי עגע מיט בעזאָנס אַיזאַנגאַלס.

נעקומען. קי דאָס דיך אין דעם עגין נעזאָנען אַז דעם באַקאַנען יידישן דעדאַלמאַר. מי. בעריס מיינער. אין קי דאָס אַזאַ אַנעגעען דעם אַיזאַנ

מנחם מענדל פון לאובאוו צו זיין חייב שייגע שיינדל אין תל אביב

לומדוי היקרה הבטיחה המכונה מרת שיינה־שיינדל שטיר.

ראשית באתי להודיעך, אז איך בין בריך הבא בקי המים והחלום. הנם יתברך קאל העלום. מנם זאל תבריר דאריבן אויסה בנהם אנדערן נאר נטנם מים בפעיות נבבית יעצות ובמדות. אמן.

המבורת מי הייבן. אז איך בין די לבאנע הנאבן נים מים אלענטן אין ובלהם. מיין אינהלי מר. דיהדים הנגנו מיר. אז בנ אז נאר נימנם. בנ נאן מין — הנגנו מי. — אז הנם נבנגם ויך דערבנן. הנגם איך בנ נאר אלין הנגם מראז נבנלינן מין דער תחנה . . . נו. לאמי איך מין אים. אז בנמ הבל הייבנן מי אנדז מעגלי כע קנלנן. אז הייבנטן אמת מים «מל בנגמנן». הנבנ מנן הנאר הנגם «מנים הנדה המוייר הנמנר. אמנר ראנ מים בנלל. מנולאנר אין אז נקלנבנ מדינה. הא קנן ינדנל מרבנמן אז אז קאמנבנ נבלה. מאריבנמ. די מלוכה אנאלם נאר אז יכנן מולה. הן בנ לינם דער מנבל. הייבם איך מים. אמנר אמר אין הנגם אין נאמנב דערנגאנר הנגם איך מים קין מים מנם ראנ. מראז נמנר. הנבל איך הין נבנלנם. הנבל איך אם ינבנר הנגם אינבנ מים מאנדינבנן. נאם מלילה איך הנבל הין קראנבן. מי איך מלייך אין «ינדנם הנאמנאל» אין די מלוכה הנגם מיר דערנאנר נאר באלן . . . .

אינבנ הנגר הינקרה. נאנר איך הייר באלאנם. אז איך הנגל מים מינדנבם אין איך הנבן. אז הנגם נאל הינל איך אם ינבנר הנגם איך נבנים באנלינן. די נבדנקנם הנגר נבנים. אז נאבנבנם איך הנגם איך דער ינגנאנבנר בנבינן — מים הינבנ נבנבנם — אלין אנרלינדן אין הנגם מיר נבנינבנ איך הנבאנת איך נאל אנדים קינבנ. הנגם איך הייר אינבן הנבנ בנבנלינן אנטראנבן אין הנגם מים מי אנגר הנגם לאנר מנבן אין מיר הנגם נבנלאנבן מנהנגת אין הנגם מינבנן מינדנר הנגם מיר הנגם אינבנבנינם הנגם הייר. אינבנבנינם. אז הינן די מנהנגים הייבנן הייר «הנאלבן־הינבנ» בנבנינבנבנאנר הנגם מיינם נבנלאנם נבנלאנם מיינלנן . . . הנבנבנ הנבנ הינקרה. הינבנ נאנ איך הנגם נאנ מים נבנבנ. הינבנ אינבנ אינבנבנינם. אמנר לאנרד מים נגנ נאנם אינבנ מנאנ אנרבנן.

אין מין לבאנבנ בריה. הנבנבנ הייר הנרבנאנבן. הנגם איך הייר נבנבינבן. אז איך הנגם הייר באנבנבנם מינבנ מר. הינבנ. הנגם נרבנבנן מינבן אין מלכנת מנבנלאנבן. מיר הייבנן מנלבנבנ נגנאל נגנבנבן נבנבנבן. הנרבנבנ. הנבנבנבנם. הנבנבנבנם. נבנבנבנם. הנגם מר הייר אן אז מיר: מר. מנחם מענדל. מים אינבנ אנבל. מים אינבנ כנח הינבנר. אין מים מין נאנבנבן. הנאלבנ מיר נבנבנבן אין הנבנלם אינבנלינן. הנגם איך: — מר. הינבנ. נאנם מיר הנבנ אינבנלינן מי הנבנלם. הנבנ מיר מים הנגם מים הנבנבנ אין מינבנבנינבנ אנבנ אין. איך הנגם. ינבנ נבנגנאנבנ מים איך

מין דנם אייליכן רנאנרינבן הנגם אין נינאר אנבנבנינבן מין לבנבנבנ. נינאר דער אנבנם. הן נבר אין אלין אינבנבנאנבנ. הנינבנ מין לבנבנבנבנר ינבנ הנגם אים אנבנינבנן נבנבינבן אין מין נבנבנלאנבן אין אנבנם! אין הנל אינבנבר נבנבנבן מי נאנבנבנ בינינבנבנינבנ אין נינבנ נבנבנבנ אין דרי הנבנם. מין בנבנבנ נאנר נבנבנ אים נבנבנלאנבן. אנין הנל נר אנין אנבנבנבנ הנגלנבן.

באנבנ ב נב מן הנבנבנם נבנלנבנם אין ב נבנם ינינבנבנ נבנבנבנ אין הנינ נבנבנבנל אין נבנבינבן בנינבנ ינבנן נגנם נגנאר נבנר הנגם מר. הנאנבנם הנבר הנינ נבנלנבנם הנ ב נלך אין נבנבנבנם הנ אין ב הנלנם אינבנר מ נגנם מן לנגנבן. בנם הנ נבנבנבנלנ נבנינבנם. הנבנאנבנם אין נבנינבנבנם. מ נגנם נבנם הנבנן נבנינבן הנל־נגנלנבנם בנם מ נבנבנלנבנ בנינבן אנינ הנגם נבנבנבנבנ

קרעטינ. אבער אויך דאָס נאָר נאָר אויבערלאַכן מיין קרעטשמע מיר, ייִדיש. הערלעכער דאָס נאָר עולם די כל בנוגע דאָס עד דיל פּייַנלינען . . .

הקיבוד. מיר דאָס מיך פאַרכאַפּן אין מין אַרט (דאַנגעלאַרטן) אויף אויך מין סמיס נבחר הקיבוד (נעמאָר). דאַנגעלט דאָס עד אַ ווייַן נעלעגאַנט. די הקיבוד אַ ווייַן נעלעגאַנט. דערנאָך לייגן אַרויס מיט דאָס בראַוויסאָמיר מיט די נאָר דעמאָלט אַמיתית אַנגעפיר Malmonsial (אַנד דאָס אויך מיין אויפגעפאַרט אַ הקיבוד. דאָס דאָס דאָרט מיינע. אַמאָל די אַלע דאָס דאָן דאַכאַע מעגן אין «דאָס לייגאַנ». לייגן מלוי נעלעגאַנט «פּיפּאַרי» (מיטגעבראַכט) אין מיט מין יידישע, ווייל די דאָס. אַז די פּאַרטעפין מיט. אַמאָל די קאָנען מיר אויך מיט מאַרטיראָלאָגיע דאָס דאָרט; אַ קריטאַלנע פאַלאַ מיט דאָפּאַנד. אַ מורעלע אַרויפן אין דאָס פולע. אַ בוך מיט פאַנטאַזיאַרטע מוז זעמיס אין נאָכבוך. די מאַרטיראָלאָגיע די אַזוי אַ קיינען אַרבעט מיינע? דאָס דאָס מיין קיין שום מעגן . . .

אַמאָל, דאָס דעמאָל אויך דיר דאָס באַרייך ווי. אויך דאָס נעמען מיין מיינע מיר. ייִדיש אין אַזוי נעקאָנט. אַז אויך ווייל נעמען אַז אַזוי אין דייטשלאַנד. אַז דאָס אַז מיין מיינע אַרויפגעפאַרן דיר אַז פאַנגעריטער, דאָס אַז. מיט אויך מאַמאַ מעגיל. — דאָס מיר. — אַז אַזוי אין דייטשלאַנד? אַזוי אַמאָל «קול די קינדער אין די בעגיינען די (פאַרקלאַרן) דאָס נעמען). מיט דעם דאָס אויך קינדער אַ ליטעראַר בעגיינען? דאָס אויך אַזוי אַמאָל דאָס דאָס דערליין? אויך דאָס אַזוי אַ שריפט? אין נאָכן כאַלאַ אַז מיר אַז מיט מעלעגאַנט. אַ ווייַן אַזוי אין דאָס דעמאָל אַמאָל דאָס אין אַן «פּאַלעגים. מיר אַז מיר דאָס אַזוי אַזוי אַזוי

דאַרפן צו נעמען פאַלגענדע מעגלעכקייטן. די ווען אונדז אַרומגעלאָזן אין די „בתי־נעמי". מיר וועלן דיך פאַלין אַן עין הרע נים קאָנען. קיין עצה נעמען. דעמיאיל הקטנס דער קולם פון מיינע צו מיינע. פאַר אַז די באַשעם מיט דיך פאַרמעגלן אין קולגעס דערהערט דיך אַ מיין אין עס הקטנס אויס פון אונדזער דער קרד פאַלגיסי אין מיינעם פונקטער מיינען דעם קולם. הערים דיינע מוטער. אַז נאָר נים דאָס די פאַלגיסי פאַר מיינע. די באַשעם די באַשעם. די דאָלטס דאָס אין אַ פאַרנאַכט. ווען די נאַכט דיינע פול מיט אויסגעבאַגיל אין באַשעם. די די פאַלגי־עיי לייטן פאַרנאַכט. פאַרבאַנען מיט די הענט. פאַטער. מוטער. דאָרן. דעמאָלט אַז דאָס לעבן נים דיינער . . .

דאָן די פאַלגיסי דאָס קיין נעהמען אויסריינען דאָס קולם. אין אייגער אַז אַז מיר אין מיינעם מיך קאַנען. אַך ווייל דיך אַרבעטן בעם קולם, אַז קר דאָל דיך פאַרהערייד מיטן פאַלגיסיגאַן. די דאָלטס אַ קולם? אַז אין נעמען אַ דאָס . . . אַך דאָל דיר לעבן מיט מאַריך דיך. מען דאָס מיך מיטנעמען אויף דער פאַלגי־עיי אין מיך נעמאָלען אַרבעטן דיינע קולם. דאָס דאָל אַך דיר דאָן דאָס דאָס אַז אַך לעבן נאָך בין אַך אַנפאַרקער מיין אויגן. כ'דאָס נאָר מיינע אויגן קיין נעמען מיטיר? די דאָן מיר פאַלגיל נעמען טיי אין אייגערקנעם. טראָגט אַך דיך. יאָ. יאָ. נעמאָרגען דעמאָן אַז נאָרן.

פאַלגיסי קאָנט דיך די טיר אין עס קומט אויין דיינער אַ פאַלגיסיגאַן אין מיין גליך אַז מיר אַז אין דאָנט מיר: — קולם עלינם מעמער! זי דערגאָט. אַז מיט די אייגענע דערגאָט. אַך בין נעבליבן מיטן אַ פאַרהלטנער. דאָס דאָס נעמאָלען אַך דאָס דיך אַבעל פאַפאַרגעמען. מי אַך אַנם אַ מרגע: — די מיינע אויר. די הענדן מיר אויסגעגיסן קיין מיטיר? דאָכט מיר אין דאָנט: — דאָס נים קיין מיראַ. דאָ אין נים דיינלאָנד. אַמי דיר די פאַלגיסי מאַר נים פאַלין אַרבעט נעמען אייגער עילוד אַרבעטן אַמיר. דאָן די אַך דאָנ. אַז אַך דאָלט דיינע דערד. אַרבעטן אייגער עילוד באַם נים. הענדן די אַך באַשטראָפן נים מי עילוד דאָן אַך: — דאָס אין נים מיין עילוד? דאָנט מיר! — אַז אַנטלאָפן אויסגעדרייט דאָס דאָרים Marvinonial דאָס דאָס מיטם „אַרויסגעלעבט". דאָס אַך אויסגעגעריינט Mortuary אַ בית הקברות . . .

דערגאָט דונער דיקרה. לאָנדאָן אין אַ שוויגיג שטאַרט מאַר שיינדיגע. מילא פיאַר מיינע נים קיין נייעם. אַז יינגלעך אין מיידלעך דיינען פאַלין די שוויגיג. פאַלין די דאָן כלה. דעמאָנ דאָר מיך מיינען דאָסטיגע מיט אַזאַ הענלס עדאָנ די דער מר. דיינגי אין? הענל אַך דיר שטאַנדן. אַז דער עיקר ביינעם דיינען דאָ עלטערע אַלטאָנס אַזיגר אַלטאָנס. ביי די קאָן דיין נאָר אַמאָל כאַמן אַ רוגל. אַבער ביי יינגאָרן: אין אַ נדיס אַזגליק אין דאָס אַנגליק אין „נעמיטעג תענוגי ריל. דאָ אין קנגלאָנד אין דערגאָט אַז דאָנ מיט אַ שוין אַזיגר שיקסל. די אַ דעמאָל אייגערגעס. ביי די סיינטעג בעל הבתים עלטערן. פאַרלאַפאַנע דיך דער זון אין אַ שיקסל לאָ עלינו אַן רוף מיך קאָנען נעמל. אַז אַלץ אין דאָ הטסר. טאַנעג דאָנעג דיינען פאַרגיס. אַמונה אין פאַרגיס אין דער רבונו של עולם — נים מיט מיין מיין נעריקלס—אַיך פאַרגיס. נים נאָר דערגאָן אין דאָ מיראַ אַז דאָנ?

די נעדעקטעס דאָן בעדיל דיינגעריס נאָנטער אין אויגן מיט אַ שיין מיין דאָרף? דיי. דיי. דאָס דאָס דיך דעמאָלס נים אַרבעדנעמען? נאָנטע נאָנטע דאָנ נעריגן קיינער. דאָס נאָנטע מעמאָל אין נעדיגן אויגן בית עולם דאָן מיראַ אין אַ קנר אייגעגלעגט אַז אַנגעבראָכענעם צוריק אין בעדיל דאָס דערגאָט קיינס נעדאָנס אין מעגנה נעדעגן. אַז דאָס דאָס דיינעם יידישקייט. אַז דאָנ דאָנ דיר דאָנ נעדעגן דאָס קיינס דאָס מיינס. נים. נים. מאַאין נים דאָס דאָס ביי אונדז אין דער דיינ.

נאָר דיינס נאָר אין דאָס בעדעגן. אַז יעדע דאָס אין די דיינגעריס בריוו דעל אין דיר אויגס קיינען פאַלגיגן באַריינס. לעת עתה לאָז נאָס נעדעגן מיט נעדעגן אין הגלות אין נים די קינגער פאַלץ אין די שיינגער נאָר פיינגעלעך. מעגי בעלך מנחם מענדל.

עיקר שטחור — נאָר אַ לעגענדן יאָנג הערצ מיט מיין שוואַך מר. דיינגס. דאָס אין נאָפאַלגן אַבעל דיך אַנגעלעגנס אַנגליס . . . דעמאָס דאָך מיך מרגן דאָס אַנאַס פאַלגיס אויף דער עלטער אַנגליס? דעל אין דיר אַנגעגען. אַז אין דאָס אַ קיין אויף אַ נעמער דיינגעריס אויגנס. דו מיך דאָס לייכט נאָנ אַ פאַר. נאָר דער עיקר אין אַ דאָרף מיר קענען אַנגליס. דאָ אין אַנגלאָנד אין אַ „בר בעדה פאַלגעריינאָן" אויגס אין דאָס דאָס דאָס נאָר נעדיגן דאָנ. מען לערנט אויס דאָס בר בעדה בחור. מעמיר. די הטמירה אין דערגאָנ אַ „פאַרטנר" נעדאָנ. מען אַנגליס דערגאָנ דער נים. דאָנ אין דיך נאָלד נעמען דערגאָנ. נאָר אַזוי דו די קינגער פאַרגיס נים — „דאָס דאָס דאָס" קיין דאָרם יידיש. דערגאָנ מיר אין דיך לערנ מען אַנגליס.

הגיל.

ש. האַלקין

פון קינדער טעג

אין זון דיך אַ קליינקן קינד,
אין מיר מיטן נאָמען אין שול.
מיט עמיר אין שטיק דיך נעמיינ.
אַ בעלעך מיט דיין אין דאָרם טול.

דער זון אַר נים אַזנ אַזנ אַז זיק.
נאָר דעם נים שבת אין דאָ.
מאַרן אויגן מען מיט מיר אַ קיק.
אין פריילעך אויגס דיך אין דאָ.

הערט אַ מיטגליד פון „פריינט פון יידיש־לשון"
קומט צו די יידיש ליטעראַרישע שבת נאָכמיטאָגס

א. ב. שטענגל

דער וווּנדער ביים ברונען

[illegible]

1

עס איז ערב־שבת־לילנ. שיין ווי נאָר מאַי פאַרן
פרישנעם פון בוים בעת. ביים בלינקען אין פון מנה־קיבוצי.
לאַנטסמענטיק בלאָזט אַ ווינטל. נאָר די זון דאָרט אויבן
אין אויבנלאַנד בלינקט אויף אין אַן אַ ווינטער.

די בלאָטעס, די קאַלוועס שיין אויסגעוואַרפן
אין אַלץ באַלוקעניטוואַ פאַראַבער;
ווייסע פון די שטיבער, קאַלטע פון די ווינטערס.
אַבער אין הערץ הערט אַלץ טונקעלער אין טייבער.

שטיל שטיין הערנאַנען. עס שטייען מאַכטיק.
אין ווינד אין נעלער פאַרבאַנען דערוואַרטן?
אַלעמאָל דער ווינקל נאָר. דאָרטן ביי דער ווינטל.
נעשוגען אַ מאַמע אין וואַרט אַ פאַרבאַרגן.

ווען ווי אַרום ברונען פאַראַנטרעט. פאַרקינערט.
די קאַרטיפלעס פאַרוואַרטן שיף אַנער ווינ.
די ליידיקע קעסער פאַרוואַרטן צוויטן טיר.
און די אויגן אין ליידיקע אויף טיר.

ווי פאַרי פאַרקאַרטן אויף טרעפלער אַנטיפלען.
אויב ווייב נישט נאָר אַנדערן פרעגנען;
אַ בלאַט די בלינקן אַנם ווינל אויפהרען.
אין אַנדער ברונען ווינטערינע טרינען שוינען.

אַ. די אַרבעטער אין די ווינטע נעטלעך.
ווען די בעלי־בתים אַליין קומען אַנען וואַנער;
וואָס רעכטלעך שיין נעבעטיקער וואַסער־טרעגער —
אַ פאַרבאַנטער ווינט. אין אַפּנוואַכן נאַנער.

קיין אַנדע אין אַלטע נישט. קיין קאַרטאָפל אַנטאַל.
קאַלוועס אַלטע זון. אַנדע מוטע אַנ בעטן?
וואַרטן ווי דאָ ביים ברונען אויטן בלוט בלוטל.
די ווינדוס פון די שטיוולעס אַנ אַנטרעטן.

קיין מרוד נישט. קיין וויטע. קיין אַרבעט כוטע.
עפּעס אַ זכר אין אַנדע מוז דאָך בליבן?
שאַלן מיר דך באַוויין. די פאַראַכטלעכע.
פון די קאַרטיפלעס וועלן ווי די פאַרטייען.

ווי פון בלאָנקע שוואַרצן אין שיין נעגיס.
פון קלוגעס ביינער אויסגעוואַרפן אין קעס קעגן;
פון די ליידיק בלינקע אויסגעבלאָזנע קעסער ווינטע.
פון דער ווינטע דאָס בלוט אין די ווינטער דאָ אַנטע.

2

אויסגעטראָגן די נאַס. קיין מקבעס נישט אַנ יאָר.
פאַראַכטלעכע לויפן אין די טיפן.
פאַטרוילן ווייזן דך באַלאַנגען אויף.
אין שטיין פון מנה ווינטנדיק די די שטיבער.

נאָר דער קאַלוועס פון ווינטערינע טרינען דער פאַרבאַלאַנגען.
אין ברונען ווינע בלינן נישט פאַנדיין:
אין עס נישט דין נאָס. יאָנער וואַנער־טרעגער.
דער פון דער שוואַרץ באַרד אין דעם קאַם דעם ווינט?

נאָר פאַר אויז עס נעמען. די זון וואָס נעשיינט.
די נאַס וואָס נעטרעטן ביים בעה־קיבוצי;
דער „באַנער" שלעפּט אויס. אין דעם נאַנען פייר פאַנער
ווינען אויס נאָך פאַרטרעטן אין אַכטונג ווינער.

אַ קאַנאַרעס. אַ ניקאַליקאַטער נאָלאָס — —
אַנעם טרעטן נר דאָ אין נוגדיר פון נעאַלען!
נאָר אין טיף אַ נר טון. די קאַנאַן אויף די פעדר
שאַלן אַרום. ביים נאַנדיקע לעם אַנ פלעגן.

אַ פעסטן אַנ ביי דער לאַנגער נעדיינער וואַנע.
אין אַלץ טרעטן אויס די לעבעדיק נאָר די אויגן;
פון עפּעס אויס: נאָר נישט ליכט די בלינקע דך פאַרוויגן.
ווי די וואָנען דאָס טון אויס ווין בלוט נעווען —

— — — — — — — — — — — — — —

אַ עיף! אין פון אַלץ ראַנעס. ווי די רוהיק
קאַנאַן אויף בלינקע פעדרלער אַנטעלוינ.
עס ביטערט די לופט אַ הנעדיק אַנעלינעס;
-טון די שיין די קוואַדרן אויסגעגעוויגן די

בלאָנק בלינקע ווין כאַבלע אַ אַנגלאַנטע אין זון;
-סטרוא! אויגן אין באַנק אַלגרוג אַרויסגעוון די
די קאַנאַנע אויגלעך פינקלען עטע אויף.
פון ווין -באַנטע טאַנען אַנעוועטע שלוכן.

אנעמאנט

[illegible] דאס שטראל־דעגנט פון עבון ווען דאס טיל
געטרעט די אויפגעגנט אז מאנט

1

אין עס דיכט אויסגעגן עטיל און באשיידן.
און נאר באנגט. נאר הייסט דאס די דערמאנונג?
עפעס מרגיעט אזוי ווייך נאר די אויגן.
ווארום אויך עס נאר אויסגעגעבן לאנג.

עס און נישט א שוקר באשטרעבטער בלומ־געזיך —
געמאלן הייב־זיך. פארוויגט. ווינקר־אפגעגן;
די גיבן זיך גרויי־פארשטרעבטע און מיר קאם
און באשטרייטיגט א ביים־אנקומען.

2

די בערג אום און די בלילאנען פארבראכטע
טליען איף פון פונקן ווי באקאלום;
לאנג־ווינקלט בלוילן־אנגעלאכטלט.
ווייסן זיך אנגעלים אויגן פעלן פאפלום.

דער טאי איף די בערג און ווינטלים
ווארים־טרעפן פאלן פון נאכט אויגן;

פליגן אויגגעריגן פלץ אויגערג קאמפן.
די פנינגער פרעלן איף מיט אנגעלאכטנט שיגן.
ווי טיגן טליען באגעגנען אום ברונען.
און תכלת ווארטן־טרעגנער. ווארקערן קליגן.

די דיינינגלוגן. די גרינג אנגעלאכטנט.
ווען די גישן איף מיט די טרעפן־טרינן?
די פאפן די אנגעגן דער אפגיגן און בונט.
מיט אויגנגעלאכטנטן ווארגער מום ווגיגן.

א רגע נאר נגליגן מגיין צו איז אויגן.
באשטלגן א טרער פון אויג ווי אויגגעגיגן.
און נאכגעקומען ווי גליגן פונים די ליגן.
ווארטן־ווינקלט הגן־טגבריק צו ווען די טיגן.

און ינגנד. ווען דאס די ווין נאפנט אויגגעגן.
מיט דער שיגן באיר ווענגיק ווארים מיט גיגן.
פ'אז מגהם אליהו הנביא נגיגן —
די א בעלגנגנער בגער ראש אויגגעגיגן.

אנעמאנט

1

אין עס דיכט אויסגעגן עטיל און באשיידן.
און נאר באנגט. נאר הייסט דאס די דערמאנונג?
עפעס מרגיעט אזוי ווייך נאר די אויגן.
ווארום אויך עס נאר אויסגעגעבן לאנג.

עס און נישט א שוקר באשטרעבטער בלומ־געזיך —
געמאלן הייב־זיך. פארוויגט. ווינקר־אפגעגן;
די גיבן זיך גרויי־פארשטרעבטע און מיר קאם
און באשטרייטיגט א ביים־אנקומען.

2

די בערג אום און די בלילאנען פארבראכטע
טליען איף פון פונקן ווי באקאלום;
לאנג־ווינקלט בלוילן־אנגעלאכטלט.
ווייסן זיך אנגעלים אויגן פעלן פאפלום.

דער טאי איף די בערג און ווינטלים
ווארים־טרעפן פאלן פון נאכט אויגן;

אין אויגגעריגן פלץ אויגערג קאמפן.
די פנינגער פרעלן איף מיט אנגעלאכטנט שיגן.
ווי טיגן טליען באגעגנען אום ברונען.
און תכלת ווארטן־טרעגנער. ווארקערן קליגן.

3

לאנגווינקלט טלגלגן און אום טליגערים.
מיגן ווי אנגעגיגן אויגגעגעליגן.
און בוקגלגן. בגנגן. גגוויגגגגן
נאפ'ן טיגער די אויפגעגעליגן.

די בלוגגן־טרגגלגן אויפגעגן אז ליגן
נאפ גליגן קאן די קגרים נאפגגן!
מיט אנגעגאנגן טל ווינגן די הגלגן.
און די טיגגגר'גגן און אין באגגן.

4

אין אנגעלגן בלום דאס הגגן שגין
הגגרגלגנגר בגפיף מיט דיך מגגן!
מגגן דיך די טרגגן און מיגנ אויגן.
און פארגגרגגן אויגגגיק די בליגן.

א הגגנגר הגגרגר. אז הגב דיך אויפגעלגן.
אויגגר הגגגן בגרג אן אויגגגפגיגגר!
אויגיגל אנגגנג און גגגן הגגן.
און די גריגן אלץ ווינגגר און הגגגר.

5

אלץ הגגגר און הגבגר אז הגלגן דיך אויס
ליבלגן מיט הגגם אן אויגגגרגליגגגר.
א גגגגר. ווגר־גלגן און ווגר־גגגגגגר.
גריגן און ווגן א ליכטיק אויגגגפגריגגר.

די גגגיבגיק מיט ווגגן הגב דיך אויס.
די בלגגיק די ווגגגן און די הגגגן — —
דאס און דאס הגב הגב הגב נאר קגגם אויס
גאנץ און בלגם און גגגיק גגין גגגגר גאנגגגגן.

גאנגגן וואר'אנג

1

גגגגב בלגן ווין וגגגגגל גגבגרגגגם אליקגגיקער הגגם
נאר איך די בגיגגלגר זאגר. די קגגגגגלגר אויר.
און אז טלגגגל און בעלגן־גגגגלגם גאגגגגרגלגם הגגגם.
בלגם גגם איף און דער גגגאקער הן בגיגגיק נגגגגגם.

און מיט דיינע ליילאַ־בלויע בלעטער אַרום.
מיט אייער אַכטקרעמס פ׳טקס הייזער אַזוי טאַרקלעדיק.
אַ הערבסט־שיינלעך מיט בענטשאַפט טאַראַרעם.
שלינק מיין הייסרוז אַלאַטער אַ צוויינס אַז מיר ליבן בלינד!

דאָס אויגעלעך זיי נרים. דאָס שלינגלעך זיי גאַרים.
נישט בחנם אַזוי מיט מיר עפּיזעלט דאָ אַנדערשטאַרם!
עס שלאַפטערס. עס שיקערס און אַטיל עס לאָזט זיך אַראָפּ!

זיי פּאַטרעניזיר. זיי דאַרעס. זיי אַטלעטיש־גלאַט
בלויז אַזוי ווילנדיק — אַז אויסגעזיכט דיין־בלאַט!
אַ טויט־דערשראָקנס דאָס הערבסט־שיינלעך טאַרענס אַז.

2

דער ווינט

די פּויגלטערס מיט דאָס גרוי פון דאָרף
און מיט כלעבל — די ליכטיקס מיט הגל,
בעטשעלס אין דאָס הייזער פעלן נעשיל.
קוקט עס דערשראָקן־שטערעניק אַז אויגעמיר.

שטעגעלינען דאַלען די בלעטער אַפּגעלען;
נעמען דערנאָענט זיי זיך. אַ פּאַל. אַ גיסל — —
אַ נאָקעס שטעגל פיוגלען געבליבן מיט בלעל.
צוריק אין דער פיוגטערס און דאַרצלען געגיבן.

— נאָר דאָס נאָר אַ הערס דאָס הויל דען אַז די ערד.
און פאַרקערס אַז דער ערד דער הויל דאָנטער הערס?
קוקט עס אַזוי קרוינדיק טעל אַז בעטיידן.

און צוריק דאָס שטאַלגנ־שטיינען פעלדן געמאַרן.
הייבט זיך אַ טויטראָפּ. זיי אויגעטאָלן נעריק — —
לילאַ־אַכלאָס אַז הייב־בלוי אַז פאַרבאַר אַז ווידן.

III

די שוואַרץ־באַטאַרעס פון פרעמדן קעלער פאַראַרס.
די ליכטער ליכט־נאַכטלעכיק נאָך זיך,
מיט אַזאַ ראַנדיק הייזער־געקייך,
אויף בויך זיך ווינגלענדיק. אַז דער ערד אַרום —

פעלדער נאַכטלעכ־לאַרוסע הענט די אַרם
צוריק אַז דער ערד פאַרטראָגן בין אַזאַ זיך,
ווינקט די אַז אַזאַ אויגלעכיק ניך.
דענקריק די בעטן אַזאַ נאַכטלעכיק גרוים.

אַז דיינע די טעטר־שיינלעך שיין דאָ.
ווייס באַטליכלעכיק אַז לילאַ אַז דיינ־בלאָ
אַטריינס די בויגן זיך בלויז בעם טלי.

אַזוי נאָר דאָס זיך אַטריינס. נאָר דאָס טליק.
אַז די קאַבען אויף דער זון דאָ אַזוי טליק.
אַז טויטס נעטלאָטער. אַז דאַנטער. אַז די.

* * *

אַזוי שוואַרץ אַז עס אַז דער טעמעס אַז בין דאָרף.
די אַז אַז אַנטאַנג. ווען די עסטס זיך אַזוי.
פאַרבעלעך נאָלן פאַרוועלטעס די בלעטער אַראָפּ
אַז ס׳אַז נאָר אַז אויג דאָס קוקט אַז דאָס אַזוי —

אַזוי נישטיק נעבראָכן. פאַרטליכעס טויט.
אַנטאַל פאַרטרעטענער הויג אַז נעטיקער בראָס — —
אַ דאָרף־פאַרטרעטענער בליק. אַז אַ פעלד נעבויט.
פאַרוואַכסן ווינגריק. אַזוי אַנטאַלאַז אַז דאָס.

ראָבן שטרובעל (ווייאַרט)

צייט

אַז בלאַטיק אַז האַרבסטער
אויפגעין דאָס ווייס פאַר הייבן
ווי אַ תּפילה אויגען נעבעס —
דערהערט אַז דער.

אַז אויף אַלץ אַנטקעגן. דאָס ווי דער נעבעס
ליבען דאָס אויך בים פאַביל
אַז אַלץ הערל־בלויגען. דאָס בחשב
אַ לעבן־לאַנג אויגעגעסן אַז דיך
ווייך אויגן אויבעיק דערשטיקן אַז דאָס.
דאָס בעטן רחמים אַז טאָן פיסטן
דאָלן דיך בים צייטן . . .

דאָל נעמערגעס דער אַ רגע אַז צוים דאָס אויגעס —
אַז טעטן כיחעל אַז אור. אַז אויסגעליכטער
בין צוגלאַנץ טאָס. דאָס פאַרגעטן טויב
אַלץ פון אַז אויגען בים. ווייך צייט
אַז קרוינען דין . . .

שיינע פרויען

הייבט דאך אויך, טשעפּיטיריק און דאָס קאָלטן, פּראָפּעטיש פריאַרבן נאָר
ווען די אַלע שיינע פרויען לאָזן אויפן די פאַרק טאָ מיל און די קס הערבס און
דער לוטס פאַרוואַנדלען צו ווייסע ווילבער. קס אַז די ווערעם פאַרשלעפּיקע
נעמען דאָס הערן צו לעבעדיק, ווילבערנע קויפן און דער לוטס. די שיינע
ווייבן אַרבעט, די הענד פאַרוואַנדלען אַן אַלט, נאָר ווערעם ווילבערנע פאַרבייטיק
קויפן דאָס הערן און הערן צו הערן־נעהענער און הויל שרעק די בעט פון
פון נאַכט.

אַ די ווילבערנע קויפן פון דיין פרעמדער. פון דיין פאַרטער געלעבעניש!
אַ די קיין אַז אויר לעבעדיק פאַרק דאָס די הילבס אויפגעלייגען אַן דיר! . . .
דאָס די הילבס אויפגעגעבן אַן דיר . . . אַ אַרבע ווייטן לאָן דאָס די הילבס
פאַרלייגן מיט נאָלד פון דיין מלוכיקן לעבענס־מיל! אַ די בערעק פאַרק
דאָס צוט דיך פאַרהלטס פון אויר פאַרבייטיק מיל . . . בלויז פאַרהלטנע
אַרבע די הענטער מיטן אַפּר יאָנע נרעטע, פרעמדע אויפגעלעבנישן. הי די נרעטע
פון פרעמדע אויפגעלעבנישן פון דער הענטערטיק. מיט מילבן שאַרן אַרבע

נבוכדנאצר

אויך בין מיטן נעמאַכטן אַ פאַרשאַנטער אונטער די נעמלעך פון לאַנד
אויפגאַנג. פעטיקער ווייך מיט פלאַמען ביגן דיך פון די פאַרטיק טיכטנע. פעטיקער
פאַרהלטנע דאָס לאָנד ביגן דיך אַלוטיקיבליך פון נעמלעכע לאַנדשאַפט. די
און אַ ווייטן נאָמען מיטן די נעמלעך אַנטיפּנעלעכע. אַפּי מיטן אַנדערנאַר
פרעמדע אויפן הערל דאָס הערן אויף דאָס. אַנדערנאַר קוקסט אויפן אַן די אַנד
פאַרבעטע פעטנעטער און דאָס־נאָס. פון בעטן דיך די לבנה — דאָס הערל פון
פרעמדע הינטן. דער הינטן ווייסן אויף לעבער און אַלע הענטן פונם אויגנבלק.
די ביטער קאַלט פון אַז אַנדע. פעלן דיך קליינע פרעמדע ביי די נרעטער.
די זיכן קויפנעם ברוים און קערנדלער. דער שניי און די בחרים און אַ בעריאָן
הענד אויבער דיין ליב פון דער קרוי. די ביטער גלינן און דן־פאַרנאַנ —
אַפּי די אַלע פרעמדע בערות. אַנדערנאַנע פון דאָס. אַ בייזל פון פון אַרבע
פון אַ הויז — דיינדרוק אויר דיינטער נאַנד און די פרעמדע! און די פרעמדע!
— קאָל דאָס אַלע. נאָר דאָס פרעמדע לעבן. אויבערנעמענדיק הערן אַן
די נאַרישע הענט פון אויך. נעטערנאַר! קאָל פון פון אַנד אויך דיין דיינטער. פעטערבל
לעבער פון אויך אויבערנעמען דאָס פרעמדע אַן אַלע אַנדע פון דיין בעטן!
קאָל אַר דאָס דיין דער אַלטנעטער אַנדע אויבער דער דעלט־נעריבנעריק!
קאָל אַר דאָס פון דער אַרבעטער הילף פון דיינע נאַרישע און פעטערבלעכע יונגע
הילבן און דיין פון די זון און דיינע לייבנע — די הילבן! קאָל אַר דאָס
פון דער אַנדערער בייטע פון אַנדע און דיינע לייבנע די שיינע פאַרם פון דאָס
קאַנטיקן פעל! קאָל אַר דאָס טרוקנעל עקנען די נעמלעכע ווערד! דאָס אויך
און איבערנער פעלנעם די דעבאַה בן דערגרייכן שלום. אַנדער, הילדה, בלוטה!
— אַנדען! — דאָס אויפגעגעבן אַן מיר אַ קול פון אַלע רעיה אַנדיק.

מיט דער מאַמעס בוח

בין נעבעלע שמעקנט אַז דאָס הויז נעמען פאַרשלאָסן. די נרעטע לאָנדע
קאָלט פאַרשאַנט. אַ נאַסטלעכער דאָס קרעגע נעבליבן פון קלאַנגען
דערנאָס דאָס הויז מאַנט. נעבעלע. נעבאַנן דאָנדען דאָס טאַנצן הויז אויף שבת. און אַנדער
די קאַלב־פּרעסטערע שטרוגן דאָס טאַנצן נעמענטאַנ פון דאָנדען נעבעקט. אויפ־
נעבעקט מיט אַנדען און טרוקנעקע שרעקנע.

אַז דער מייטיק פרעמדען אַז נעמען אויל מיט בריטנעקע שרעק.
שטאַרק־נאַנדע דאָלנטע דאָנדן נאַרנעמ דאָס פאַרבעקטן הויל. און די הייטע
אַנדען דאָלנטן נעמאַנ און נעמלעכן די הייטע דאָלנטע פאַרבייטנ־פאַרבייט. נרעטע
הייט אַנדען. מיט אויפגעקע בעורות. און שעמעל צו שעמעל. הי אויפגעגעבן
דיך הייל.

אַ פרעמדער הייטער שרען דאָס נאַרנעמ די שעמעלעכע רייטע נעד
בעמעלעכען און די שטאַנטע הייטער. הי בלוט מיט שניי דאָלנ דיך נעמרעמ.
שטאַרנע אַנדערע קראַנען דאָנדן בטיר נעקראַנעמ און דיך בין נעבראַנ.
אַליקנדיק דערשראַנקענע און דאָס אַנדען און די דערשטע הייטען. הייט דאָס
נעשראַנע בין כאַלעכעקע אַן הייט. מעמנען הייטן נעלאָנן אויפגעהייטנע
אַן נעמליכע דיך אַן בריטן אַנדער הייטער־נעמלעכ. אויף די אַליקנען און
אַנטנעדן שטעמל הייטן נעלאָנן דערשאַנטנע הייל.

הייל דאָס דאָס שטאַרק אַנדערנאַנען. מיט אַ קאָלנען שרייבער אַנדערן קער־
אַנד. נאָר דערנאָס אַז די נעמנע נעבעלע. שטעל נעלאָנן אַנדער די שטאַנן אַן
נעקראַנע הי אַז דיך: „אַ. אַ. אַז דאָס הייל דיך... הערסט די הייטער שרייבן
אַן נאַסי... אַן שטאַנן דאָס אַנטנעלעכע אַנדער. די הייטע שטאַנלעכ־הייטער
מיט בייטער. נעבן נעבעלע שטאַנטע הייל.

הייל דאָס נעבען. הייל אַ הייטנע־שטאַנטעל. הי נאַנען שטעריקע מיט
הייטען פאַרשיין שטאַלן פאַרבי נאַליקנטע נאַנען. שיין די הייט. קעל
נאַנע הייטע. נעבן. נאַנען דיך אַרום מיט די פאַרבייטנעריקע שרעקע. לאָנן
הייל. מיט שטאַרנעריקע הייליקע בייטע. הייל דאָס שטעל אַ טראַנע נעבען!
„באַי שלעכע. דאָס הייטן די הייטע נעדיקע נעדיקע־דאָנע"...

הייל שטאַנע דאָס בעלאָנן צו אַנטלייען פון דאָס אַנטנעגריין נייטע. קע
דאָס דיך נעמאַכע הייטע אַנע אַנדע. די נאַנע דאָס אַנע נעלאָנן אַנע הייטע
נעבאַנע. אויפגעגעבן אַ שטאַנ הייל. אַרויפגעלייגן דיין הייליקעלע. מיט אַנד
שרען־נאַנע הייטע.

דאָן הייל דיך נעמען מיט דיין בעבאַה. דאָס די נאַנע אויף אַנע
שרייבער אַ קאַנ נעמען. די אַרבע אויפן הייל דאָס: „אויפגעגעבן מיט
מי אַן שטייט. אַן אַנע נע אַנד אַנע אַנדער הייל דאָס אַנדער הייל"... די דאָס שיף
אַנטנעגאַנע. מיט אַ „אַ. רבונו של עולם"...

הייל נאַנע אַז שטעל נעגעבן צו אַנע. אַן מיט נעדען אַנע אויפגעגע
שטאַנע אַן אויפן: „הייל שרייב. נעגעבן. דאָס הייל דיך אויפגעגע נעדיקע.

חייל פיינע הייסע טרעפן זיינע פיס ביי. און דער קרבן־נטמה טרוי. הוי דאָרף דאָך איך פיינע יקולות אויסגעקייכט. און אויסגעגעבן אַן היפל פיס רעגע פון קולמי...

דורך דאָבן די הערטער פון נעמאַכט פיינערן, און הינ קיר דאָס נעזאַנ־דעקיס. פיס דאַרפיגע מילקע, פונקט באַנגן. דאָס קיר בי ביי דיך נעטראָלט כמדר: -נאָס נעדיגעקט נדיך מאַקע"... חייל קיר דאָס דערזיגן פיס קרעק יי דייטשן דייטש און טליגן ביי יין בערד. אַכטן יידיגע מיילקע. דאַנגען. דאָס־נ. נרעסן. פרעיגן. נעגעלדקיין אַרבער נאָס אַן נעדרק. יי די נאַנגע דעלע דאָלט נעזיגן דאָס־נ. אויגן קעלבער ייל כאַרק דאָס קיר דערזיגן פיס פרעיגן. יי אַ דייטשער פּאַציאַר דייטש אַרבע די קליידער פון אַ יונג פון אַ מיידל. און פרעיגס אַיר אַרבער די נאָלקנעט ברוסטן פיס אַ ראַפּאַרק. און דאָס מיידל דייטש דיך פון דיינע לאַפּנע. און בעבע. פיס אויסגעקלאַפּנעט טרעקעטיקע אויגן. הילף ביי די דיינגעריגיקע בעקנעטן... דער טרעקס דאָכאָלט נטמה און די דייטשע בעריער און בעגליגס צו נין צו די פאַרטיאַנער.

פיס פאַרבייסנעט ליפּן און קריאַטיקע ביינער דאָס קיר נעזאַנדעקיס אַרבער ליינעקע בעלדער. אויסגעגעס און נעזיגן דער יעלבער פרייער. דאָס דאָס דער־נאָנע ביין הינ. פיס אַ פלינגעלע טרעק דאָס קיר דערזיגן אויגן נאָלקנער דאָנקעל. נעבן די באַרדעלן. די דייי ייין הנגנען אויף טעלבנאַנ־פלינגע. פיס דייטשע אַנגעגלאַנגע פּויטער און אויסגעטרעטנע ביינער... דאָס דאָס דער־נאָך כער פונקט אַרבע אַן אַ ליילער נטמה. כאַראַ דאָס־ן פיס...

דער דער אַז פרייגער די נאָלקנע כרעגן און עגן נעזיגן פיס נאָס. אַ פרייגלאַכער פיגנטעקיס דאָס אַנגעגלאָגן אַך די פרעגע. נעגרייטע נרעסן קיר. ביי די פיס דאָס קיר נעזאַנ־דעקיס אַן אַ פרעגע. דאָס דיך אויסגעגעס פיס דער אויגן נעלבנאַנ. דער אַז דער פרייגער כאַנע. דאָס אַ פיס נעזיגן אַ פיר. און מ דאָס אַ פיגל נעזיגן אַ נעגליכיקע פאַרע. און פון אַן דער אַן אויסגעגעס אַן אַ פיגר פיס דער־פרעגע אויגן. קיר דאָס פונקט אַן דייטשע אַן דער נעזיגן אַן דער דער.

דייטש אַן אַ פיס נעזיגן אַ פיס אַ נעגליכיקע פאַרע. דאָס אַ נעזיגן אַ נעגליכיקע פאַרע. אַן אַ פיס נעזיגן אַ פיס

דאָס שטערנזיכל

דאָס אַך בין נעמען אַ קליין ביישפּיעל פאַרן אַך דיך קוקן קענען דערזאַמען אויף די יסודים נודאַנט, ווייל דערפאַלן פאַלגנס מיין באַנד. עלית הנפלות. בעזמען די ליבע, פאַרבאַרן אין אַ מיין שטערנזיכל. דאָס איז נעמען אויסגעבויט מיט טיעקע אַרויפלעזערקע. דיזאַנטן. דזבינען. פּעניל און נידלדנע רעגולער.

דאָס נעבען יאָר דאָס מיין באַנד נעקאַלט פאַרפאַלן אַם דאָס שטערנזיכל אין אַ נייעם קאַסטן. דערלעבט איז נעמען נעפאַרבט מיט אויסגעבע ריזאַן אַן פאַרפאַלן מיט אַזוי נייטיקע פאַלגעס.

נעמען איז דאָס טיכל אַן פאַרבאַן ווי. דאָס פאַלגנס אַרבאַנדנען. אין דאָס מיין באַנד דאָס עס אַנזעהן אין נעבעבעס די ווען ליבע. דאָס אַן אַפּאַרלינען די באַנד אַטאַק. מיר פאַרבלעגנס די אויגן מיט טרעפן אין אַך. אַ פאַרבינדונג דאָס ניטאָ נעמען נעמען פאַרייסן מיין בליק אַן אויר. אין בעקנט אַך שייב די שוואַך אַן אַך מיין באַנד פאַר מיינע אויגן די לעבנדיק.

נעמען איז ד אַ שיינע. דזיכע מיר. דעל־בלאַנד מיט נעזיכט אויגן; אין נאָר אַ נאַרן דאָנע. מיין באַנד דאָס נישט נעפאַרבן קיין קייטל. נאָר אויף אַך אַנד שוואַרצע קאַם דאָס די נעטלאָזן אַ דיינס הייבעלע אַן שטאָב. אַן דזינגער דעלען עס דאָכן אויסגעקוקט אַ ביזעלע נאָלדענע יאָר אַרבעט מעקר.

אין אַז אַך דאָס דיך שיין דערלעבן די ישרם מובים. בין אַך גלייך אויף בי מיין באַנד אין שטאָב. דיין אַך בין אייגנגעקומען אין נעזאָגט מיט אַ נאָר כאַנאַן פאַרקאַם „מיט יום טוב". דאָס די אויסגעקויפן דעם קאַם אַן דער דזינגער אין מיט אַ ליבעזין שטייגל אויף אויר פונים מיר נעקנעטשעט. הייסנדיק מיך דיך דעאַן ביים שיין נעדעקטן טיש. אויף דעלען עס דאָכן נעלייכטן די דאָן מיינע לייטשטעס מיט נייטיקע יום־טובדיקע ליכט. אַן מיט דאָס אַרבאַנדנעמען מיין הייסיע נעבאַנטנע חלה. בעגעדעקט מיט אַ שיין טישטיכל. דאָס די דאָס אַלץ אויסגעקויפט.

דאָרפנדיק אַ בליק אויף מיר. דאָס ד דייטשע נעלייכטן די תמונה אויפן הייכן קול. אַזוי. אַז אַך דאָס נעלעבן הערן יעדעס דאָרט. אויר אַנדערע טעמעס דאָס דיך נעטראָפן היים. הייס עס הייל. אַן דאָס אַרבעטן מיין האַרץ. עס דאָס דיך מיר נעראָטן. אַז אַך זע די עס קענען דיך דער הייל אַן די דער מלך הכלים דאָס אויפן כאַ־דאָבדיר. אַן אויס אַם טייטן די טיעע מלאכים אַז דיגנען מיט דיעקע דיעע קלאָנען אַרבעד הייל אַן קרד בין די קוקען עס מיט. די מיין טייטע באַנד אין נעזעען אַנגעהויך אַן דאָס טשטרוכל. דאָס אַז נעקייט אַ נרייסער אַנגעד פאַר דער נאַכבאַר פאַמיליע.

אַן שיין אַזן די דיכן ליכט דאָס אַך מיין נאַרנישע נעזעען אַזוי די מילע שייערלעך אויפן טשטרוכל. דערלעבן עס דאָס אויסגעקויפן די אויגלעטיקער. נעזעען אַז דאָס אַ מתנה פון אַלד באַנד. אַן נעבעריק דאָס טיכל מיין באַנד אַלץ מתנה־מתנה. דאָס די אַז אַלד נעזאָגט!

— זאָגען. אַז ניט דיר אַ טייערע מתנה. אַן אַנדער. אַן דו דאָסט מתנה

מיט אַ נרייסן לעבנדיק. אַן אַז דאָס־יאָנדיק דעם אויך אַנדערן קינדערלעך. דאָס דאָס טשטרוכל אויך דעלען די מתנה נאָר.

אַן מיי דער מתנה דאָס ד אַלד אַנדערן. אַן מיין דער אַיין דאָך נישט אַנדער דערפון קיין אין טשטרוכל.

אַן מיין באַנד דאָס טאַקע נעזאָגט דאָרפנדיק דאָרט?

נאָך דער מתנה דאָס דיך דאָס דאָס דאָס אַזוי נעקיכט אַ קליין דזינגער. אַבער מיט אַ נרייסן נאַרן. אַן דער נאַרנישע דאָס דער דזינגער נעזאָגט אַ נאָר דזינגער אויפן נאַרן דזינגער. אַן דער נאַרנישע דאָס דער דזינגער נעזאָגט אַ נאָר. אַן אַז דאָס אַ נאָר. אַן אַז אַ מתנה. אַן אַז אַ מתנה אַזוי ליין אַ ביטל נעלט. די באַנד דאָס באַשטאַנען דעם נאַרן אַן אַנדערן נעזאָרט.

דאָס־יאָנדיק דאָס טאַקע נעבעבעס מיינע דזינגער באַנד מיט מיר בעטער אַז אַרן זין. אַן דעלען מיין באַנד. עלית הנפלות. אַז נעזאָגן די עלטערן.

דאָס מיין באַנד אַז אַלץ נעזאָגט דיבעבן יאָר. דאָס אַזן די תמונה נעבאַנד. אַן דערפאַלן דאָס אַזן אויסגעבעבן דאָס טשטרוכל. אַן מיט נרייסן אַן די אויגן דאָס מיין באַנד אַרבאַנדנען די קרעטנע טשטרוכל. אַן אַזוי דאָס דיך נעזאָגט אַזן אַרן שטאָה אַז אַן אַנדערער מיר אַזן דאָס דאָס אַזוי נעזאָגט דאָס באַנד טשטרוכל. די אַזן טליכן אַן דזינגער. מיין באַנד דאָס אַזן אַנדערן אַזן אַזן דאָס אַזן אַזן אַזן

הייליגקייט און ייִדישן אָרט. ווען איך פּליטיק עס. און דאָס דאָזיקע האָט מיך
נאָך מיר אַ סטאַת בין צום טאָג פון מיין עניות. און ווי אַזוי אויסגעטראָגן. און
האָט מיך אויסגעגרוים מיט דער קלייטונג און מיט יעדן הייליגן שטוק, און
אויך ווייזט אויב נעקאָנען. און האָט אויסגעפּרייסט נאָר אויך פאַרטראַכטער
דאָלאַרגעלט אויף דער קריד די געפאָרן. האָט ווי האָט באַקומען פון בוש נאָר
דעם טעלעגן נעבריוך אויך. אַז ווי זאָל אויף ווי פון דאָזיקן אַנגעלעגט. און
יחידות אויב אייגנקיטן און האָט דיר אַנדערגעגעבן. און האָט הערן פון
דאָלאַרגעלט אויב נעקאָנען פאַנגעקאָנען מיט אויר. און דין קעל האָט דיך נעטרייסלט
און נאָר האָט דער נעלעזנס דיך אַנטרעפאַקטן מיט אַזוי: און האָט אויסגעטיקט
אויף אַ נעלעגנהייט ווי אַן כאַפּאַרון פון דעם טאָג אַז דען נאָר האָט די דערנען.
און דאָלאַרגעלט האָט אַז אויב נעקאָנען: טריינק און דאָ דיר הייליגן מיט אַזאַ.
און יחידות האָט נעקאָנען: נעמיט דעקל אויף טריינקען. קיין דאָר. הייל אַז מיין
לעבן בין אויך נאָך נישט אַזוי נעגעבן נעקאָנען. ווי דעם הייליגן טאָג. און ווי האָט
נעזונען און נעקאָנען און נעטרינקען נאָר אַזוי דיזאָן האָט אויב דיזאָן האָט נעזעגנט.
און דאָלאַרגעלט האָט דיך נעפרייט אַכטער אויב. און האָט נעטרינקען דער טיל
מיין. האָט אַזוי טיל האָט אַן קיזאָל נישט נעטרינקען. און אין נאָר אַזוי דיזן אַן
אין נעבריוך נעקאָנען.

יג

ווי אַכטער עס אין נעקאָנען טאָפּנס און אַרום. האָבן דיזן קעגנס נעאַרלעך
אויסגעקוקט. און בכוח האָט פאַרלאָזן דאָס נעבעלעס פון דרייסן.
און האָט אויסגעלאָזן די אַנטיקנדיקע פון אַפּל דעם אַנקוקנס פון דיזן דאָר,
און ווי דעקן דיך אויסקוקנדיקן צו דיזער נעלעגנקייט: האַרום אַלץ דעקן אַזוי
נעזונט מיר. בעליב דעם האָט דאָס טריינק נאָלעזיס האָט נעזעגנט אַזוי לאַנג.
אַכטער יחידות אין אַנבערגעבליבן אויבן אַלץ אַזוי נעגעלט. און האָלאַנדערנס
אין נעלעגן אויף דיין נעלעגנער: האַרום נאָר אין נעזונט אַנגעפילט מיט דיין. און
יחידות האָט נעזעהן אויר דיזאָן טאָטן אַנדערהיין פון אויר שלאָפן־קאַמער. און
האָבן אויף אויר פריידיקן. ווי יעדן נאָר: האַרום ד האָט נעקאָנען. אַז ד דעם
פריידיקן צו אויר הערלעך פון. אויך דעם בכוח האָט ד נעקאָנען לויט די דאָ
דיזן דערנאָר. און אַלץ דעקן אַנדערן פון נאָר אויר אַנגעזיכט. און קיינער אין
נישט אַנגעגרינגליבן און דער שלאָפן־קאַמער פון קליין בין בויזיק. און שטיינער
דיך בין דעם נעלעגנער אויבן. האָט יחידות נעקאָנען און אויר האַרצן: האָר. האָט
פון יעדער נאָנט. בליק און פון דער טעמע אויף די נעגעס פון פיקנע דעקן נאָר
דער דערהיינטן פון יחידות. ווייל אַדעם אַז די צייט די האַלטן דיך אַנגעגעבן
נאָר דיין יחידות. און פון מיין נאָנער צו דער פאַרלאָרענע פון די פונאַנדן. דאָס
האָבן דיך אויסגעגעבן קענען אונז. און בעגייסטערונג צו דער ווייל פון נעלעגנער
האַלאַנדערנס אויפאַנד. האָט די דערנען אַראָפּגעגעבן דיין שטיינער. און האָט
דיך דערגעגעבן צום נעלעגנער. און האָט אויב אַנגעלאָפן ביי די האָר פון דאָס
און נעקאָנען: שטאַרק פיר. האָט פון יחידות. דעם הייליגן האָט! און האָט אויב
נעגעלאָזן צוויי נאָר אויף דיין האַלז מיטן נאָנאַר כאַ אויר. און אויב אַנגעגעבן

דעם קאָפּ. און אַראָפּגעגעבן דיין ליינ פון נעלעגנער. און אַראָפּגעגעבן די
הויפּט פון די ווייל, און אין אַ קליינער ווייל פון די אַרויסגעגאַנגען. און האָט
אויפגעגעבן דער קאַמערייסטער אויבער דעם קאָפּ פון האַלדערנס, און ד
האָט אים אַריינגעקוקט אין דעקל פון אויבן נאָנאַר: און מיטן הענט פון פריידיקן
נאָנאַר אַרויסגעגאַנגען. לויט דיער נעפרייטן: און דעקן אויבן דעם אַנגעגעבן די נאָנאַר.
און אַרויסגעגאַנגען יעדן נאָפּל. און דעקן אויבן אַנגעגעבן אויפן נאָר בעלד בעטיקן.

און יחידות האָט דערזען פון אויף דאָס נעזעהן אַז די אַנדערן בין די עניות
נעגעבן אויף. קעגן אַזוי אויף דאָס נעזעהן: אַז אַזוי דאָס אַזוי נאָר. אַכטער דאָס נאָר
אַז דיין דין בין און יעראַל. און דין קראַפט קענען אַנטגעגן מיטן. ווי אַר דאָס
קעגן נעזעהן דעם הייליגן נאָפּ. און בין אַז נעזעהן. ווי די ליינ פון אויר עניות
דאָס דערהערט אויר קיל. דאָס די נעאַילס אַראָפּגעגעבן אַזוי עניות פון דער
עניות דערהערט. און דאָס אַזוי אַנטיפּגעגעבן די הויפּט פון דער עניות. און קליין
הענט דיך אַזוי אַנטיפּגעגעבן. פון קליין בין גרויס. ווייל אויר קענען אַז נאָר די נאָר
דאָס אַ הייליגער: און דאָס אויסגעגעבן דאָס עניות. און די אַריינגעגעבן. און
אַנגעגעבן אַ אייגער נאָר אַ באַלאַנטנע. און די אַרויסגעגעבן. מיט אַכטער דאָס
נעקאָנען פון די אַרט אַ דיין קיל: לויבן נאָר. לויבן אויב: לויבן נאָר דאָס
נישט אַפּגעגעבן. ווייל דער פון דער פון יעראַל. נאָר דאָס אַנגעגעבן די. הייליגן
אויבן דורך מיין דאָס און אַז אַט דער דאָזיקער נאָר. אַרויסגעגעבן דיך
דעם קאָפּ פון דאָס אַז אַט ד אויס די נעזעהן און נעקאָנען: דו. דער קאָפּ פון דאָס
לאַנגעגעבן. דעם דאָס דערהערט פון דעם הייל פון די אַנדערן. און דו. די
אויבן נאָר דער דאָס. דאָס נעזעהן אַז אַט ד אויס די נעזעהן און נעקאָנען: דו. דער קאָפּ פון דאָס
אַנגעגעבן פון אויבן נאָר. און דאָס נאָר נעבעט אַזוי נעקאָנען: דאָס אויר דיין!
דאָס אַזוי דיין!

יד.

און יהודית האָט צו די נעפּאָנס: דערפון מיך אויס, בריידער. און נעמט דאָס דאָזיקע קאָפּ. און הערט אַט אויף אויסן אויבערשטן טייל פון אונדזער בודקע. און נעם דאָס אין אַ הויזן. אַזוי ווי מיר זאָלן אַלע דאָ דאָס הויזן אויבנדרויסן. און די זון דאָס אויסגיסן אויבער דער ערד. זאָל יעדער אויבער נעמען דרייַ לייטער. און זאָל יעדער טעטאַלקער בון אַרויפגעהן אויסער דער עטאַפּע. אַז דאָס אַ הויזן אויבנאויף. די אַלע וועלט נעמען אַרויפגעהן צום פּלוין קעגן דער הויך פון די קעטער פון די אַסיריער, אַבער בוידעם נישט פרעמד. און די דאָזיקע וועלן נעמען דייטיש דאָס אויל. צו דייער בחתה. און אויפגעקן די הויפּטלייט פון דאָס הייל פון די אַסיריער. און די וועלן לייגן פון בעגלים פון האַלאַטער נעמען. און וועלן אויס נישט נעמען. און אַ שאַד ווען די באַפעלן. און די וועלן אַבטיילען פון מאָר אויער אַנים. און אַרו. און אַלץ אויסגעגעבן פון נאָגאַן נעי בוידע פון יעראָבעאָל. ווען די נאָגאַן. און די פּאַרטיילען אויף דיינדע וועגן. אויי דער אַבער אויר פון דאָס. ווען דאָס אַבער הערט אַבער הערן. בדי קע זאָל וועגן אַן דעריקענען דאָס. דאָס דאָס כבוד נעמען דאָס הויז יעראָבעאָל. און דאָס דאָס אַט נעטיקט פון אַזעלע. דיי אַנ דין מיים.

און די דאָזיקן נעריען אַכיטאָן פון קודאַש הויז, דיי אַבער קע אַז נעקומען. און נעמען דאָס קאָפּ פון האַלאַטערנען און דער דאָזיקע. פון אַ פון און דער דער פּאַלאַטין פון בעלע. אַז קע אַנדיפערנטאַן אויפן אַנים. און נעהלעה. דיי אַבער דיי דאָזיקן אַים אויסגעהיבן. אַז קע אַנדיפערנטאַן דיי נעמען אַ דערין קרים. און דעמען אַבטיילען יעדן דיין פון פון פלוין אין נעבידע. אַטיל די. דאָס דאָזיקן נעלאָ נעמען אויפן בערגלאַנד פון סטיליה. דאָזיקן דיך אַרויפגעקומען צום אַבטיריקן. דעקאַלעלן דאָזיקן די קעדעקע יעראָבעאָל. יעדער אַרויפיהיל פון די. דיך אַ דערערין יעראָבעאָל. נעמען אויף אַזוי דאָס דאָס אין דאָס. און דאָס אַ דערערין דאָס אַ אַזוי אַזוי אַזוי

טון דיכטונג צו טראָצק

נאָכן י. — דורך קינסטלער אויגן

דער ס׳דיכטער טיט באַלאָנג אַז טראָצק און דער ליטעראַטור ביים פרעכטן אין פריבער אין זיין קערנען פון דיכטונג צו טראָצק. דיגס עס אַזוי בלויז דיי ס׳באַשטענט פאַר דער ווייטערדיקער באַגיאַנג אַז דאָס ווערט פון דיין דאַרט. דאָס דערט פון אַזוי פעלין אויסגעני באַפעליגט און באַזוים טיט אַ דערקאַרט ביקר ביים פאַרט אין אינטאַלט — אַז דער פראָצעס פון דיין טאָפּנאַר־באַשטאַן ניט קרטעלעריגע דערקן. בעיגע דער דאָזיגע אַרד, פאַר די טראָצק פון אַ דיכטער נישט באַטראַכט דערקן דיי אַז פראָפעסאָר פון דיין קרטעלעריגער גדולה. נאָר אין נעגעטיל — ווי אַ דערקאַרט באַזונדערער אויסטייטש. דערהיגט אַזוי — אין אַנטער נאָר דער דערקעלעכער טליסל אַז ביגע קרטעלעריגע און אינטראַצ. דאָס באַזייטיגן דיך דאָ ביים אַנפאַל פון דער נעגעטיגער און בין נאָר קאַנטעלעריגער פאַרט פון דיכטונג און אַנטאַלקן פאַר דיר און דער דיכטער נישט אינטעריגט. די בין אַנטיקע ביטטקייט און דערן פון דיין פאַרט.

די דיכטערין טלכה לי דערציילט אַזוי אַזוי. און אַזוי קרטען טראָצק־דער „דיין קינדערטעג איינע. ביים אַ מערשיידיקער עכטקייט און קלאָרקייט פון אַזוי אַנטאַלקער אַזוי. אַז —

...אַך דער אַנטאַל... איינטיגן... ביין נעזאַנג. דאָס דערגלוט און ביין אַזוי דיי אַ קינד און דער אַ דער אויסגעטעלט און די פעגעטע דערגעבערגעדיקע אַפּרגן. אַזוי לעזן פון ביין פאַפּעל־פאַפּעל (אַזוי קרטעל

דערגעלט דאָס בעלגה לי דערציילט אַזוי דיינס—י.ב.). אַזוי לעזן פון ביין נאָלאַרגער דיינס. דער ביין דער אַז בעפאַנגען...

און דייגער —

...אַך בין דער באַרג דאָס טרעפן אין דיר דער קינד. דער קינד פון נאָר דיינס אויסגעזיגן בעזאַנג...

דער דאָס בראַנגען און אויפגעס פון אַזוי ליד בכלל. דערציילט ד אַזוי אַזוי:

...די אַלץ ליידער דאָס אַך דער דערגאַלט בעגרייגן דאָס אַך דיינס נאָר קרייגן בעליב דער. דאָס אַזוי דיין אַ אַנגעס. עס אַזוי נעזאָגן דער אַר־בעגרייגנטלעכער כוח. אַזוי דיי דער כוח פון דער נאָנדר. דאָס פרעסט דיך אַריין אין ביים און דער ביים מיט אויסגעשאָפן ביים בלאָזן.

און דייגער —

...אַזוי דיי דער קינד דאָס נוח דערגעלעגען אַ באַרג און אַרום אַזוי דער ליכטיקייט. אַזוי קומען אַז מיר ליידער פון דער ביגעגעס און דיי פאַרגעזיגן דיך אויסגעזיגן און שרייט. דאָס מיט דאָס: ליידער...

דיגען פאַרגס און אינטאַלט:

...אַך דאָס דער דייגיק פאַרגעגען דיגען פאַרגס און אינטאַלט. דייל אַזוי אַ ליד דערגס נעבייגן אַז עס שיין נעגעגאַלטיגט. עס דאָס שיין דאָס אין ביט. אַזוי אַן ליגן. עס דאָס שיין אַ פונט...

די פאַרגעגיגס שיין פאַנגער דאָס אַזוי. אַז —

... מיגן דאַרף עס אַרויסגעזאָגן און עס אויסגעלעגען. די דייגע׳דער אַז —כאַטאָס די קאַרף — דאָס בעגעגענען ליד. דייל „בעגעגאַר אַז נאָר דאָרף דיין—י.ב.) נאָגעזאָלער און עס...

אַזוי. אַנגעליקער יאָרן נאָר דער דער אַז דער באַרג: טלכה לי — דאָס אין דיך אויסגעגאָלן און אַנגעגאַן באַגייגס דער קינד אין אַזוי נעזאָגן. דאָס כיגעס אַזוי אַזוי אין אַזוי נעגעגען פון ליידער־ביגער. דאָס די ליידער דיגעגיגן אַזוי אַזוי נעזאָגן אַזוי קינדער־יאָרן און אַ ליידער־נעליגעגער פרעגן. אַזוי דער דאָס אין אַזוי דער טראַגיש־פאַגעגיגע דערגאַרייגן אין דער פרעגער דעלגלי־פלעגה. דאָס דיגען דאָ די אַ טראַגיגער פאַרגאַל צו דער בלאָזיגן נעזאָגן פאַר אַנגער קיגן.

דער דאָגן אין אַזוי קיגען פראָנג־ביך אַז אַ דערגאַרייגן אַז אַ אַזוי נעגעגען אַזוי דער דאָס אין ייגיגער פרעגן — אין אין בעליב דער אַ נאָר דיכטער בעגעגיגן צו אַנגער נאָר אַזוי דיך פאַרגעגיגער דערגאַלי־פעגעגיגער. גיס דער דעלגעגס פיגן אין אַנגעגיגן אין נעלגען אַזוי אין אַזוי אין קיגען פרעגן.

ביים עלגעגאַן פיגן יאָר דיגען טלכה לי אַז צו לערגען דיך אין אַ אַזוי־אַנגער טיל. ד אין דער קנעגיגס אין אַזוי קיגער לערגיגן: אַנגעגיגס אַזוי אַזוי אַזוי

דעקלאמירט אויפגעלט דאכאנאהינצע. דאס דאס אונד דער אויסגעזעצטן בײַ די
הייסגאַרגייטיג פּאַפּאַנדרע. טעמעל אבער אַ גלח הערט באַרייטסטיקט אין אויר
דעקלאַמירן אין זיין אויר נעמען אַ מיצוה אַ בלוט. דאס די שיין דאס נעבוט שכל
קע דיסע אַנאַלגעזעצן. זיין — „אויר בין אַ יידיש קינד“...

אַלץ דריי טיילן מיט בוך „זיעך קינדערשע אייגנ“ אין מלכה לי שטעלן מיט
דיך נאָך דאס בעטרעטיריס אונד אין הויזן אין אַנטוויקלונג אין אַ יידיש קינד
אין דאס נאַטיגן אויסגעפּראָבן אין די קאַרנע קרעפטע צוויי בעגעליך יאָר אין אויר
אייגנטלין לעבן. אין דער שטאַרקער הערצה אין אונדער שטרעדיס קרעפטן
דאַלבן יאָרינגדאַרט.

די דיכטערין בלאַנדזעט אַנטאַלטיג נישט. אין אויר קרעפטן פּראָפּ'נדיג.

די דאַנ אַן אַנד אויג נאָר אַלץ אין אַ דערבאַרים באַרילעכע ליינונג טאַנדיר
אַן איין אַן נעיג. אויסגעדיקט דאס דראַנאַנטיגן אונדאַלט אין דאַנ אין נעיגע.
נישט אין די שטאַרקערטע באַנגאַנט אין מיטיליינונג אין חיבוש הקבר. אויף
אונדער דאס בעדיקע אין „דאס טייטע עיטלי“. אין דעלבן קע באַרגעטאַלט דיך
„אַ בעקל מיט אַנאַרין'נעלט“ דאס אויגר אַ עכן דאס די נעבעגן —... אַ דאַל
קע אויגענעמן... דאס אין דאס באַנאַלגן אין לאַנגע... דיגנעגע אַנאַנאַר,
דאס די שטיינגע יידענע דאס דאַלבן אין אויסגעדיר. אַז —... די עלטער דאַנ נאָר
אונדאַנ באַרלייכנס אונדער דאס אויסגעדיר. אַז —... די עלטער דאַנ נאָר
אויגר דאס נעלט אַנאַנאַרגאַנ...“ אין די מעגעל מיט „די נעגעמיטענע בריידער“,
אין דעלבער קע דערט מיט דיטיק באַנאַנ. אַז „בריגן די אַנד דאס אין
דייקער יידן נעגעלט. אונדאַנ אים אין נעגעגאַנ אַז אויגע אַנדיקעל...“ אַ
נעגע נאַנגער דאס אויסגעכיגן אויר נאַנגער נאָר אַז אַנדאַלן קינדס נאַנגן...“

דיגן אין אַנגליק דאַנגיגן די קינדער'יאָרן מיט מלכה לי. דאס דיגן
מיט כל מיט נישט אויר בעגעיינטע מיט אויר דזונדערלעכער נאַנע. דאס דאס אויר
דערגעטיקט אַנאַדיגן עריינען לידער אין אַ נאָר יונגען עלטער אין אויר אַלין
—... אויסגעגעטיקט קין אַנגעיגן. דייל אויך דאַנ נעגען אין נעגעלט. אַז די
ביגן באַרגן צו דערגעגרב. דייל די ביגן באַנאַנגען מיט נאַנגע מלכה — אַז דין
אַ דיכטערין...“

די נאַנע. דאס באַרגעגנס אונד דאס אויבנאַן אין דער דיכטונג מיט דאַל לי.
דאַרן — באַרגעגנס אויך דאַ דאס נאַנע אויבנאַן אין דאס עריגנס אויפגעגרב
מיט מלכה לי.

די מיינונג מיט דער דאַנאַנ אין מעגנה אין העלטער די קינדער'יאָרן מיט
מלכה לי דיגן באַרגעגלט. דערגרינן דאס מיאַר הערגע מיט אויר עריגנס
אויפגעגרב צו דער אַנגעלטער קרעפט מיט קרעגנס'גרייסטיגן אין הערגאַנ
מיט דער דיכטערין. דאס דאס אין דער מעגיג מיט אויר קינדערייאָרן. בײַם
נאַנגע שטיגל מיט דיגן אין מיגן. באַגיגן צו דערגעלאַנגן דיך מיט אַבי אַנדר
הערגאַנ — דאס „אויגר“ מעגליגן יאָר עגן הערגן. דאס „אין נעגיגן צו נאַנגן
ביי אונד אין שטעגל“. צו „יאָל באַגיגן דאס נאַנגן“. אין דער נעגאַנגן אין
...דיין נעלעגאַנ... דאס דאס דגנגיג נעלאַנגן דורך אויג דיינע אויג“.

„דורך קינדערשע אויגן“. דער קרעגטער אויפגעגנך מיט מלכה לי — דאַלנ
דיך נעגאַנגען מיט דין אונד מיט אונדערזיך. מאַרגן אין אונדאַלט. אין קען דערייי
בער דינען דיי אַ באַגעגעגיקונג. אַז דער אויבערגאַנג מיט דיכטונג צו אויפגע בײַ
אַ דיכטער מיט נאַלאַנגן. אין דער הערגן מיט אין אין דער דעלבער קינגעלעגיי
אַנער נבורה. דאס באַגרעגנס אין דער: אויגעגעגיגן מיט דיך אַלין דאס נאַנגע
בעגעגע אין אַ באַגיגער מאַרגן. דורך דער מאַרגעגלונג מיט דאַס דעלבן דאַרגן.
דאס דאס דיך טייער אויגעגעגאַלגיגן אין דער דיכטונג מיט דאַס דעלבן
עריגנס.

שמואל הדיים

אַלץ נעגאַנגען

(נעגיגדענע מיט אַנטיל)

מיט ציגן „לידער צו הערגן“ אין אַנגעגעגן

אַלץ נעגאַנגען מיגן. דיר באַלאַנגן.
די אויסגעגעגנע שיר הערגיגן לידער.
די אַנגעגען מיט דיגנגיגע קלאַנגן
מיט דיגע באַנגעגלקר נעגאַנגען לידער.

די נאַנגיגאַל מיט אויג דיגע מרגלן.
לבנה מיט אויר דילבער־לילגע דאס הערן
דאַנגן דיך אויגאַנגן אין אַ מיגאַנגן.
אין דער אויג. עגאַנגן לידער. דיי דיי דיי!!!

אויגן שלאַנגן

אין מיגן פיגן. מיט מיין הערץ דיך באַלאַנגן
אויך אויגאַנגער דיין מיין בגיל לעבן.
אין דאס גליק מיין דיגע אויגאַלאַנגן.

מיגן לאַנגע. נאַנגע פיגנגערגע —
מאַרגאַנגע נאָר מיל לעבנער.
מיל אויך. מיר הערגן אַלץ בעגער —
— — — — — — — — — —
אין דאס אויגל מיין דיגן בליק.
דאַרגן דאַנגע מיין נאַנץ לעבנ'ליק.

מיר'ינג

אַ מילדער דיגן נעגאַנגן מיך אויגן
אין דיגנגן אַ מאַר מיר אין.
די ביגן מיגן נאַנגן אַלין.
אַ מיגל מיגל
נאַנגע באַרגיגאַל.

אַ מילדן מיגן
אויר דיגן. אויר דאַנ
דיגנגן דאַנגן מיך די העלץ
מיגן הערן דיגנגן בעגאַנגן
אויגן אין מיר נעגאַנגן.
מיך מיגן נאַנגיר באַרגיגן.

יוסף הערבאָן

(פון זיין אויסגעקלאַנג אין דער „ווייטעסטער אויס־געלעריכט")

פון אין דאָ אַמאָל־געקומען קיין לאָנדאָן, יוסף הערבאָן, מיט זיינע שטאָלץ־ריקע נאָסטאַלגיע־אויגן, זיי אַ פּאַרזאַלמט יינגעלע פון „מאָלן קריגער". פון אַ דאָרפשקייט הויף, דאָס קיילעכיק לבנה־פּנים טראָגנס אויף נאָר מיינס אויף דיקע אַקסלען! נאָר מיטן כוח פון זיין נאָמען פּעסאָן שטעכט־האַנד, דיך אַליין אַז נעבן אויבנען קאָפּ. אין אַזאַ געלעגנען הויפּט אַז זיין אין פּעסאָ אַז האַלטן דאָס הערבן רעאַליזם פון אַנטיקע צעט.

יוסף הערבאָן אין אַמאָל דער פּאָלניש דיסטאַנט איכן־געבנעקער אויפן אַנטיקע יידישע קולטור, דאָס מיר האָבן אויבן, די קנאַלישע קולטור־וועלט אין איך לעבנדיק נישט טויט. מיט דאָס האָט מ׳ שרייבן אַזאַ אַז אַבער. דאָס האָלץ אַזאַלי רעבביאָנען נעמען זיין נאָבעל־פּרייס־געבנעק אַז דאָס שטעלט פאַרבעקומען בעטלער־שליחים — שליחים פון זיין שליחים! — דאָס קיינע אויס צעשלעכט אויפן די לעבער פון די יידישאַ־אויסגעקלאַנגענע אַרויסגעטראָגענע!

יוסף הערבאָן קאָן דיך „מאַכן" (נאָרן קנאַלים . . .) אַזאַ דיי פאַרבייגעטיין נאָרן „מאַכטאַנטיי" אַ שטיקל אויפגעאַרבעטן. אַז דיין אַזאַ „אַמאָלן" . . . אַבער בשעת די אַזאַן דיינע פאַרכאַפּס פון זיין געבנעס קענען. פון זיין נעמען אויבנען. קלאָפּן דאָס האַרץ דערביי נאָרן נישטאַהויק, אַ. אַזאַן קאָר דיך אַז הערן אַז אַ פון פון זיינע בילדער. נישט בלויז דיי אַנטיק.

עס אין נישט נאָר די פּרעצידענטשאַלטשעפט פון דיי פאַר־טיפאַרעטע און קיילעכע קיילן פאַרבעטער. מיט דיי האָרעטע נידריק־אַרפּאַרעטע טעכנען. און נוך אויסגעצעכנטע קיילאַרטן, עס אין דאָס קונסטלערישע טעמע נראַליק נעמליכען. דאָס די קיילאַפּאַרבאַנקיס טראָגן פאַרבעגנען פאַרבאַנען אין זיך — דאָס אין דאָס עס דייטיק אין דיעע „הערלי־בילדער".

ביי דאָס אין דיעע דיעער. אַז אַנטער הערבאָן, דעם דאָס דייטער. נישט נאָר פאַרבאַן דיין אין דיעע דאָלבריעע אַזאַ־רעדעלדיקע טיפּערים דעם לעבן נאָר דאָס בלויז־פאַרהאַלטנעס. טאָלבאָר נאַטאַלינע אין אַזאַלי דאָס האַנדליקע־פאַרטיפּערע. פּרעטיעדע טיטאַבערגנס מיט זיך אין די אַרבע הערבעטער „האַנדל־האַנדליינדיגן דעם דאָס דייטער אַלע בעד אויסגעפּראָן אין דיין האַלעדיגן קנעגן אין דייטאַרע־טיטאַרלעגן אויסגעגן. ש.

טיטטייַלונגען איבער די קומענדיקע שבת־נאַכמיטאָג

אין בערנאַרד באַרנס מעמאָריאַל, 11 בערנער סט. לאָנדאָן. א.ל. 3 אויפן שבת, דעם 13ן אַפּריל, נעמיידעטע די פאַרשטאָרבענע יידישע שרייבער: בער־נעלמאַן, מאַרקיש, נאָטיר, פּעפּער.

שבת, דעם 20ן — „אין בעזאַר נישט נעמען בעזאַר די נעטער פון בריטענער קיינע סטאַלין — אַליהו פּאַלמאָן.

שבת, דעם 27ן מאַי — די יידישע פּראָפעסאָרן אין לאָנדאָן.

שבת, דעם 3ן יוני — די יידישע־לאָנדאָנער פּעסט.

לאָנדאָן קאָנצערט קאָנסיל און טרייגנס פון יידיש לעזן

מאָנטיק, דעם 30ן אַפּריל, 7.30

אין מיידל סטריט שול, פּרעטל סטריט, א.ל.

די שאַטנגען פון די יידישע שרייבער אין לאָנדאָן

(דער צווייטער פיגורלעכער אָוונט לכבוד דעם יובל יאָר)

קייזער, ליסקי, ביעקס הערן לי־יקנען יידיש איינגעגעבן דערציילונגען.

מאַכאַטשעוויסקי און פיין הערן לייענען יידיש לידער.

נעם רובין און אייזיק גאָלדבערג הערן רעציטירן לידער פון

יידיקעלעך. דערשענען יידיש. לעבנדיק. שלעכן און עטעגאַל

דער באַרטעטער יונגער נאַרמאַן מאַרגאָליעס הערט דענען

עפּי מיט באַרבייטן אין די מאַנטע. אינטערעס שריר.

רעדאַקציע נאָטיץ

פולע דחוק און אַלאַן הערן אויפגעע אַרטיקלען אַנטפּיקלען דער מאַרן טעמעטיקן חודש. פאַר אַזעך דער באַרבייטן אַנטער דעם אַלטמאָדיקאַנען און אַנטעקע באַרבייטן און די קלוגע יידיעות.

מיר שיקן די טעג אַרויס אַז אַנטעקע לייענער אַנטער „הבלי־הבלים" און מיר דאָס אַז די הערן אַזאַ מיט מיר אַרייד דערזאָלען אין פּרייס דערזאָלען דעם פאַרקענדיגן ביטראָג. קריגט מען יידיש לעזן דאָס בעסער. אויב די קאָסטן פון דעם בעלעכן ריכטיק אַלגעמאַר דעם דין נעטעקע. בעקרב אַרויסגעגעבן נאָר אויבעם מיט קויפן אין אַבאָנאַנטן.

ד.ר.

„מאָריזער צייטשריפטן"

ד׳האַנדלונגען דערזאָל מאַר לעזערשאַפט. קונסט און קולטורעלע פראַגלעכן.

1 שטק יערלעך. 5/6 אויגעגעבן נעמען. פאַסטן פריי.

פאַרקויפן אין לאָנדאָן:

M. BECKERMAN, 10 Ennismore Avenue, London, W.4.

פריינט פון יידיש לשון—וועגן ענד בראנטש
וועגטיק, ל״ג בעטער, דעסטיגטן אפריל, ד אריינגר.
דיין סטריט, אין דיין סטריט שול נרייטן זאל
300 יאר פייערונג צום צוריקקער פון יידן קיין ענגלאנד
רעדנער, דעקאראציע, נעשאנג ביי וועדעקנד טייל.
אינגאנצן ביי פראגראם.

אויטאר טיטן בעשליס מיט פריינט טעם לעזן צום טיטל פון דין שיינסטן
קני מאריקס. יעדלעך איז געטאנדן נאר 8 לאנגן ליידן.
פריינט פון יידיש לשון.

ביכער פון מארלאנ. לשון און לעבן

„מיינסקאל לעבנס״ (אנטשלאסן פון קטלעכע 30 יידישע שריבער)	10/-
„שייכרעזנען״. א בוך דערציילונגען פון י. מעטס	10/-
„ווידערזעקס״. א בוך לידער פון א. ל. שטענגל	12/6
„הערבסטן קטרעזנען״. פון ש. י. הערבסטפרעך	1/6
„פאנאנקס דער כעלבטער פאנטס״. שמואל ווייס	1/6
יעבל שלומאנאי	15/-

מיט כאמבינעלטונגען ווענדן זיך צו דער אדרעס אויבן פון:
LOSHN UN LEBN, 17, Delaware Bldgs., E.1.

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.
MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR
IMPORT - - EXPORT
518 Lea Bridge Road - Leyton, London, E.10

לשון און לעבן

תודש־ושורנאל פאר ליטעראטור, טעאטער, קונסט און קולטור

נומער 5 (דעצעמבער 1956) דרעצענטער יאר־גאנג [illegible]

רעדאקטירט פון א. נ. [illegible]

אינהאלט:

[illegible] — — [illegible] ..... [illegible]
[illegible] ..... [illegible] 4
[illegible] ..... [illegible] 7
[illegible] ..... [illegible] 8
[illegible] ..... א. מיילוך 9
[illegible] ..... א. ל. שטענגל 12
[illegible] ..... [illegible] 19
[illegible] 21
[illegible] ..... [illegible] 27
[illegible] ..... א. 30
[illegible] 33

פריין 1 שילינג און 6 פענס
אבאנעמענט־פריין 10/6 פאר א יאר
אין אמעריקא 5— דאלאר א יאר

פרעסן פון רעדאקציע און אדמינסטראציע:—
"LOSHN UN LEBN," 17 Delaware Buildings,
Collingwood Street, London, E.1. England

Published and Edited by A. N. Stencl, 17 Delaware Bldgs., Collingwood Street, London, E.1, and printed in England by The Reed Press, 129-131 Cavell Street, London, E.1